891.99-13
Գ-61

15 р

ԳԻՐՔ

ՍՏՈՒԳՎԱԾ է 1961 թ.

ԱՌԱԿԱՑ

ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱ
ՀԱՅԿ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ԱՍՏԱՂԵՄԻՆ

Ա 6207 Գ-46

ՎԻԵՆՆԱ
Ամերիկեան Ընտանեաշունչի Գրականութիւն
1936

Printed in Austria.

891.99-7

ԳԻՐՔ ԱՌԱԿԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Իսրայէլի թագաւորին Դաւիթի որդւոյն Սողոմոնի առակները.
2 Իմաստութիւնը ու խրատը գիտնալու համար,
Հանճարին խօսքերը հասկնալու համար.
3 Իմաստութեան կրթութիւնը ընդունելու համար,
Այսինքն արդարութիւնը, դատաստանը և ուղղութիւնը.
4 Միամիտներուն արամութիւն տալու համար,
Ո՞ երիտասարդներուն գիտութիւն և հանճար։
5 Իմաստունը թող լսէ ու էլ իմաստութիւնը աւելցնէ,
Ու հանճարեղ մարդը խոհեմութիւն ստանայ;
6 Առակը ու *նմանութիւնը հասկնալու համար,
Ո՞ւ իմաստուններուն խօսքերը ու անոնց խրթնաբանութիւնները։
7 Իմաստութեան սկիզբը Տէրոջը վախն է,
Բայց յիմարները իմաստութիւնը ու կրթութիւնը կ'անարգեն։
8 Որդեակ իմ, քու հօրդ խրատը մտիկ ըրէ,
Ու քու մօրդ †օրէնքը մի մերժեր.
9 Քանզի անոնք քու գլուխդ շնորհաց պսակ,
Եւ քու պարանոցդ մանեակներ պիտի ըլլան։

---

*Կամ, մեկնութիւնը
†Այլ՝ Խրատ, վարժութիւնը

10 Որդեակ իմ, եթէ մեղաւորներքը քեզ գէթ հանել ուզեն,
Դուն անոնց հաւանութիւն մի տար։
11 Եթէ ըսեն, Մեզի հետ եկուր,
Արեան համար դարանամուտ ըլլանք,
Անմեղ մարդուն համար առանց պատճառի ծածուկ տեղ սպասենք.
12 Ջանանք գերեզմանի պէս ողջ ողջ՝
Եւ գուբը իջնողներուն պէս ամբողջ կլլենք.
13 Ամէն տեսակ պատուական առագաստաձք գտնենք,
Ու մեր տուներքը աւարով լեցնենք.
14 Քու վիճակդ մեր մէջ ձգէ,
Ամենս մէկ քսակ ունենանք։
15 Որդեակ իմ, անոնց հետ ճամբայ մի երթար,
Անոնց շաւիղէն քու ոտքերդ հետ պահէ.
16 Քանզի անոնց ոտքերքը չարութեան կը վազեն,
Եւ արիւն թափելու կ'արագանան։
17 Արդարև ամէն թռչունին աչքերուն առջև
Պարապ տեղ վարմեր կը լարուին.
18 Բայց անոնք իրենց արիւնը համար դարան կը գործեն,
Ո՞ւ իրենց կեանքին համար ծածուկ տեղ կը սպասեն։
19 Ամէն ագահին ճամբաներքը այսպէս են.
Ագահութիւնը իրեն անձնատուր եղողներքը կը մեռցնէ։
20 Իմաստութիւնը դուրսը բարձրաձայն կ'աղաղակէ,
Ո՞ւ հրապարակներու մէջ իր ձայնը կու տայ։
21 Անիկա բազմութիւն եղած տեղերուն գլուխը
Եւ դռներուն մուտքերուն մէջ կ'աղաղակէ,
Ու քաղաքին մէջ իր խօսքերքը կը խօսի ու՝ ըսէ։
22 Ով անմիտներ, մինչև ե՞րբ անմտութիւնը պիտի սիրէք,

Մինչև ե՞րբ ծաղր ընպղները ծաղր ընելով պիտի զուարճանան,
Ու յիմարները գիտութիւնը ատեն։
23 Իմ յանդիմանութեանս դարձէք.
Ահա իմ հոգիս ձեր վրայ պիտի թափեմ,
Իմ խօսքերս ձեզի պիտի հասկցնեմ։
24 Որովհետև ես կանչեցի, ու դուք չուզեցիք ընել.
Ձեռքս երկնցուցի, ու մարդ ընող չեղաւ.
25 Հապա իմ բոլոր խրատներս մերժեցիք,
Եւ իմ յանդիմանութիւնս չուզեցիք.
26 Ես ալ ձեր թշուառութեանը վրայ պիտի ծիծաղիմ,
Ու ձեր վախը հասնելուն՝ ծաղր պիտի ընեմ.
27 Երբ ձեր վախը հեղեղի պէս հասնի,
Ձեր թշուառութիւնը մրրիկի պէս պատահի,
Եւ ձեր վրայ նեղութիւն ու տառապանք գայ,
28 Այն ատեն ինծի պիտի աղաղակեն, ու պատասխան պիտի չտամ.
Ջիս պիտի փնտռեն ու պիտի չկրնան գտնել.
29 Որովհետև գիտութիւնը ատեցին,
Ու Տէրոջը վախը չընտրեցին.
30 Իմ խրատներս չուզեցին,
Ո՞ բոլոր յանդիմանութիւնս անարգեցին.
31 Ուրեմն անոնք իրենց ճամբուն պտուղէն պիտի ուտեն,
Ու իրենց խորհուրդներէն պիտի կշտանան։
32 Վասն զի անմիտներուն խոտորիլը զիրենք պիտի մեռցնէ,
Եւ յիմարներուն *անհոգութիւնը զիրենք պիտի կորսընցնէ։

---

*Կամ, յաջողութիւնը

33 Բայց ինձի մոլիկ ընողը ապահովութեամբ պիտի բնակի,
Ու չարիքներու վախէն հանդարտ պիտի ըլլայ։

ԳԼ. Բ

1 Որդեակ իմ, եթէ իմ խօսքերս ընդունիս,
Ու իմ պատուիրանքներս քովդ պահես,
2 Այնպէս որ ականջդ իմաստութեան տաս,
Ու սիրտդ հանճարին բանաս,
3 Եթէ դուն իմաստութիւնը թէվ կանչես,
Եւ քու ձայնդ հանճարին ուղղես,
4 Եթէ զանիկա արծաթի պէս փնտռես,
Ու ծածուկ գանձերու պէս խնդրես,
5 Այն ատեն Տէրոջը վախը պիտի հասկնաս,
Եւ Աստուծոյ գիտութիւնը պիտի գտնես.
6 Վասն զի իմաստութիւնը Տէրը կու տայ.
Գիտութիւնը ու հանճարը անոր բերնէն են։
7 Անիկա ուղիղներուն համար *փրկութիւն կը պահէ.
Անիկա ուղղութեամբ քայլողներուն վահան է,
8 Որպէս զի արդարութեան ճամբաները պաշտպանէ,
Ու իր սուրբերուն ճամբան պահէ։
9 Այն ատեն արդարութիւնը, դատաստանը և ուղղութիւնը,
Ամէն ոտէկ ճամբան պիտի հասկնաս։
10 Երբ իմաստութիւնը քու սրտիդ մէջ մտնէ,
Եւ գիտութիւնը քու հոգւոյդ ախորժելի ըլլայ,
11 Խոհեմութիւնը քեզ պիտի պահէ,

---

*Կամ, իմաստութիւն

Ո՞ հանձնարը քեզ պիտի պաշտպանէ.
12 Որպէս զի քեզ չար մարդոն ճամբայէն,
Ներգութիւններ խօսող մարդէն ազատէ.
13 Անոնց՝ որոնք ուղիղ ճամբան թողուցեր են,
Որպէս զի խաւար ճամբաներու մէջ քալեն.
14 Չարութիւն ընելով կ'ուրախանան,
Եւ չարին ներգութիւններովը կը ցնծան.
15 Որոնց ճամբաները ծուռ են,
Ու անոնց ընթացքը խոտորնակ է։
16 Որպէս զի Դուն քեզ ազատէ օտար կնոջմէն,
Շողոքորթութիւն խօսող օտար կնոջմէն.
17 Որ իր երիտասարդութեան բարեկամը կը թողու,
Եւ իր Աստուծոյն ուխտը կը մոռնայ.
18 Քանզի անոր տունը մահուան կը տանի,
Ու անոր շաւիղները՝ մեռելներուն։
19 Անոր գացողները բնաւ չեն դառնար,
Եւ կեանքի ճամբաներուն չեն հասնիր։
20 Որպէս զի բարի մարդոց ճամբան երթաս,
Ու արդարներուն շաւիղները պահես։
21 Քանզի ուղիղները երկրի վրայ պիտի բնակին
Եւ կատարեալները անոր մէջ պիտի մնան։
22 Բայց ամբարիշտները երկրէ պիտի կորսուին,
Ու անօրէնները անկէ պիտի փրցուին։

ԳԼ. Գ

1 Որդեակ իմ, մի մոռնար իմ օրէնքս,
Հապա քու սիրտդ թող իմ պատուիրանքներս պահէ.
2 Վասն զի քեզի երկայն օրեր ու կենդանութեան տարիներ

Եւ յաջողութիւն պիտի ունենան։
3 Ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը քեզ չթողուն.
Զանոնք քու պարանոցիդ վրայ կապէ,
Քու սրտիդ տախտակին վրայ գրէ զանոնք։
4 Այսպէս Աստուծոյ և մարդոց առջև
Շնորհք ու բարի հասկնալ պիտի գտնես։
5 Քու բոլոր սրտովդ Տէրոջը ապաւինէ,
Եւ քու իմաստութեանդ մի վստահիր։
6 Քու ամէն ճամբաներուդ մէջ զանիկա ճանչցիր,
Ու անիկա քու շաւիղներդ պիտի ուղղէ։
7 Դուն քու աչքիդ առջև իմաստուն մի ըլլար.
Տէրոջմէ վախցիր ու չարութենէ հեռ քաշուէ։
8 Անիկա քու *ջիղերուդ առողջութիւն,
Եւ քու ոսկորներուդ պարարտութիւն կ'ըլլայ։
9 Տէրոջը պատիւ ընէ քու ստացուածքէդ
Եւ քու բոլոր բերքերուդ երախայրիներէն.
10 Եւ քու շտեմարաններդ առատութիւնով պիտի լեցուին,
Ու հնձաններդդ նոր գինին գուրս պիտի թափի։
11 Որդեակ իմ, Տէրոջը խրատը մի անարգեր,
Ու անոր յանդիմանութենէն մի թուլնար.
12 Վասն զի Տէրը իր սիրածը կը խրատէ,
Ինչպէս հայրը մէջ իր սիրական զաւակին կ'ընէ։
13 Երանի՜ այն մարդուն որ իմաստութիւն կը գտնէ,
Ու այն մարդուն՝ որ հանճար կը ստանայ.
14 Վասն զի անոր շահը արծաթի շահէն աղէկ է,
Ու անոր արդիւնքը՝ մաքուր ոսկիէն։

---

*Կամ, պորտիդ

15 Անիկա *գոհարներէն պատուական է.
Եւ քու բոլոր ցանկալի բաներդ չեն կրնար անոր հաւասարիլ։
16 Անոր աջ ձեռքին մէջ օրերու երկայնութիւն,
Եւ ձախ ձեռքին մէջ հարստութիւն ու փառք կայ։
17 Անոր ճամբաներըք հաճոյական ճամբաներ են,
Եւ անոր բոլոր շաւիղներըք խաղաղութիւն են։
18 Անիկա իրեն յարողներուն կեանց ծառ է.
Ու զինք բռնողներըք երջանիկ կ'ըլլան։
19 Տէրըք իմաստութիւնով հիմնեց երկիրըք,
Եւ հանճարով հաստատեց երկինքը։
20 Անոր գիտութիւնովք անդունդներըք կը պատռին,
Ու ամպերըք ցօղ կը կաթեցնեն։
21 Որդեակ իմ՝, ասանք քու աչքերուդ առջեւէն չերթան.
Իմաստութիւնք ու խոհեմութիւնք †վէր պահէ.
22 Եւ քու հոգւոյդ կեանք՝
Ու քու պարանոցիդ †զարդ ըլլան։
23 Այն ատեն ճամբադ ապահովութեամբ պիտի քալես,
Եւ քու ոտքդ պիտի չսայթի։
24 Եթէ պառկիս՝ պիտի չվախնաս,
Ու եթէ քնանաս՝ քունդ անոյշ պիտի ըլլայ։
25 Պիտի չվախնաս յանկարծահաս վախէն,
Ոչ ալ ամբարիշտներուն ‡կորուստէն՝ երբ գայ.
26 Վասն զի քու յոյսդ Տէրըք պիտի ըլլայ,
Եւ քու ոտքդ պիտի պահէ, որպէս զի չբռնուի։

---

*Կամ, բուրատերէն

†Եբր. շնորհք

‡Կամ, որշտանքէն

27 Երբ ձեռքէդ աղէկութիւն ընել կու գայ,
*Կարօտ եղողէն՝ մի արգիլեր զանիկա։
28 Քու դրացիդ բնաւ մի ըսեր, Գնա ու դարձեալ եկուր,
Եւ վաղը կու տամ, երբ քու քովդ կայ։
29 Քու դրացիդ դէմ չարութիւն մի մտածեր,
Քանի որ անիկա վստահութեամբ քեզի հետ կը բնակի։
30 Առանց պատճառի մարդու հետ մի վիճիր,
Երբ անիկա քեզի չարութիւն մը բրած չէ։
31 Բռնաւոր մարդուն մի նախանձիր,
Ու անոր ճամբաներէն բնաւ մի ընտրեր.
32 Վասն զի ծուռ մարդը Տէրոջը առջև պիղծ է.
Բայց Անոր ընտանութիւնը արդարներուն հետ է։
33 Անբարիշտ մարդուն տունը մէջ Տէրոջը անէծքը կայ.
Բայց արդարներուն բնակարանը Անիկա կ'օրհնէ։
34 Ցիրուի Անիկա ծաղր ընողներէն ծաղր կ'ընէ,
Բայց խոնարհներուն շնորհք կու տայ։
35 Իմաստուններէն փառք պիտի ժառանգեն,
Բայց յիմարներուն բարձրանալը անարգանք պիտի բերայ։

ԳԼ. Դ

1 Որդիք, Յեր հօրը խրատը լսեցէք,
Ու մտիկ ըրէք որպէս զի իմաստութիւնը ճանչնաք։
2 Վասն զի ձեզի աղէկ կրթութիւն կու տամ.
Իմ օրէնքս մի թողուք։
3 Քանզի ես իմ հօրս տղան էի,
Փափուկ ու սիրելի՝ իմ մօրս առջև։

---

*Եբր. Անոր տէրերէն

4 Անիկա ինձի կը սովրեցնէր ու կ'ըսէր,
Քու սիրտդ իմ խօսքերս թող բռնէ.
Իմ պատուիրանքներս պահէ ու ապրէ.
5 Իմաստութիւն ստացիր, խոհեմութիւն ստացիր.
Մի մոռնար, ու իմ բերանս խօսքերէն մի խոտորիր։
6 Զանիկա մի թողուր, ու անիկա քեզ պիտի պահէ.
Զանիկա սիրէ, ու անիկա քեզ պիտի պաշտպանէ։
7 Ահա բանին գլուխը իմաստութիւնն է, իմաստութիւն ստացիր.
Ու ամէն ստացած բաներուդ հետ խոհեմութիւն ստացիր։
8 Զանիկա մեծարէ, ու անիկա քեզ պիտի բարձրացնէ.
Եթէ զանիկա գրկես, քեզ պիտի պատուէ։
9 Անիկա քու գլխուդ շնորհաց զարդ պիտի տայ.
Փեզի փառաց պսակ պիտի պարգեւէ։
10 Մտիկ ըրէ, որդեակ իմ, ու իմ խօսքերս ընդունէ.
Եւ քու կեանքիդ տարիները պիտի շատնան։
11 Փեզի իմաստութեան ճամբուն մէջ խելք սովրեցուցի.
Փեզ ուղղութեան շաւիղներուն մէջ պտըտցուցի,
12 Որդե՜ գէ քալելու ատենդ ոտքիդ քայլերը չնեղնան,
Ու վազելու ատենդ չսայթաքիս։
13 Ամուր բռնէ խրատը՝ ա՜ռնաս մի թողուր.
Զանիկա պահէ, վասն զի քու կեանքդ անիկա է։
14 Ամբարիշտներուն ճամբուն մի երթար,
Ու չարերուն ճամբուն մէջ մի քալեր։
15 Անկէ զգուշացիր, անոր քովէն մի անցնիր,
Անկէ խոտորէ ու անցիր։
16 Վասն զի անոնք մինչև որ չարութիւն չընեն՝ չեն քնանար.
Ու եթէ մեկը չկործանեն՝ քուներնին կը փոխեն։

17 Քանզի անոնք ամբարշտութեան հացը կ'ուտեն,
Ու անիրաւութեան գինին կը խմեն։
18 Բայց արդարներուն ճամբան ծագող լոյսին պէս է,
Որ երթալով կը լուսաւորուի, մինչև կատարեալ օր ԵԼԼԱՍ։
19 Ամբարիշտներուն ճամբան խաւարի պէս է,
Ու չեն գիտեր թէ ի՞նչ բանով իրենց ոտքը պիտի սահի։
20 Որդեակ իմ, մտիկ ըրէ իմ խօսքերս,
Քու ականջներդ իմ խօսքերուս տուր։
21 Անոնք քու աչքերուդ առջեւէն չերթան,
Զանոնք քու որտիդ մէջ պահէ.
22 Վասն զի զանոնք գտնողներուն անոնք կեանք են,
Եւ անոնց ամբողջ մարմնին՝ բժշկութիւն։
23 Ամէն զգուշութիւնով քու սիրտդ պահէ,
Քանզի կեանքի *աղբիւրները անկէ են։
24 Ծուռ բերանը քեզմէ մէկդի ըրէ,
Ու անիրաւ շրթունքները քեզմէ հեռացուր։
25 Քու աչքերդ ուղիղ նային,
Ու արտեւանունքներդ շիտակ դէպ ի առջեւդ ելլան։
26 Ոտքերուդ շաւիղները շիտակէ,
Եւ քու բոլոր ճամբաներդ հաստատուին։
27 Աջ կամ ձախ կողմը մի խոտորիր,
Ոտքդ չարութենէ դարձուր։

ԳԼ. Ե

1 Որդեակ իմ, մտիկ ըրէ իմաստութեանս,

---

*ԵԲՐ. ԵԼՔԸ

Եւ քու ականջդ իմ հանճարիս տուր,
2 Որպէսզի խոհեմութիւն պահես,
Ու քու շրթունքներդ գիտութիւն պահեն։
3 Վասն զի օտար կնոջ շրթունքներէն խորիսխի մեղր կը կաթի,
Ու անոր քիմքը իւղէն կակուղ է.
4 Բայց անոր վախճանը օշինդրի պէս դառն՝
Ո՞ երկասայրի սուրի պէս սրած է։
5 Անոր ոտքերը մահուան կ'իջնեն,
Ու անոր քայլերը դժոխք կը հասնին։
6 Անոր ճամբաները փոփոխական են, ու չես կրնար զանոնք գիտնալ,
Որ չըլլայ թէ կեանքի ճամբան մոռնաս։
7 Եւ հիմա, ով որդիք, ինձի մտիկ ըրէք,
Ու իմ բերանիս խօսքերէն մի խոտորիք.
8 Այն կնոջմէն ճամբադ հեռացուր,
Ու անոր տանը դրանը մի մօտենար.
9 Զըլլայ որ քու փառքդ ուրիշներու՝
Եւ տարիներդ անողորմ մարդու տաս.
10 Զըլլայ որ օտարները քու զօրութենէդ կշտանան,
Ու քու վաստակդ օտարներուն տունը մնայ.
11 Եւ քու վերջին ատենդ չհառաչես,
Երբ քու մարմինդ ու անդամներդ մաշին,
12 Ու ըսես, Ես ի՞նչպէս խրատը ատեցի,
Ու իմ սիրտս յանդիմանութիւնը անարգեց.
13 Եւ իմ ուսուցիչներուս խօսքը մտիկ չըրի,
Ու իմ ականջս դիս վարժողներուն չտուի.
14 Ժողովքի ու ժողովուրդի մէջ
Գրեթէ ամէն տեսակ թշուառութեան հանդիպեցայ։

15 Դուն քու ջրակոյտէդ ջուր խմէ,
եւ քու ջրհորիդ մէջ վազող ջուրէն։
16 Քու աղբիւրներդ դուրսը տարածուին,
Փողոց ջուրերու վտակները հրապարակներուն մէջ։
17 Անոնք միայն քուկդ բլլան,
Ու ոչ թէ քուկդ և օտարներուն։
18 Քու աղբիւրդ օրհնեալ բլլայ.
եւ քու երիտասարդութեանդ կնոջը հետ ուրախ եղիր։
19 Անիկա եղէգ սիրելի եղնիկի պէս,
եւ շնորհալի այծեամի պէս բլլայ.
Ամէն ատեն անոր ստինքները քեզ կշտացնեն,
Ո՜ միշտ անոր սիրովը զմայլիս։
20 եւ ինչո՞ւ, որդեակ իմ, դուն օտար կնոջ մը պէս զմայլիս,
Ու օտար կնոջ ծոցը գրկես։
21 Վասն զի մարդուն ճամբաները Տէրոջը աչքերուն առջեւ են,
Ու անոր ամէն քայլերը ինք կը կշռէ։
22 Չարագործը իր անօրէնութիւնները պիտի բռնեն.
Ու անիկա իր մեղքին շուաններովը պիտի բռնուի։
23 Անիկա առանց խրատի պիտի մեռնի,
Ու իր մեծ յիմարութիւնովը պիտի մոլորի։

ԳԼ. Զ

1 Որդեակ իմ, եթէ քու բարեկամիդ համար երաշխաւոր եղար,
Կամ օտար մարդու համար քու ձեռքդ տուիր,
2 Քու բերանիդ խօսքերովը որոգայթը ինկար,

Բերանիդ խօսքերովը բռնուեցար.
3 Որդեակ իմ, շուտով այսպէս ըրէ որպէս զի ազատիս.
Որովհետև դուն քու բարեկամիդ ձեռքը մտար,
Գնա քու բարեկամիդ խոնարհէ
Ու զանիկա թոխանձէ.
4 Աչքերուդ քուն՝
Ու արտեւանունքներուդ նիրհում մի տար.
5 Քեզ ազատէ ինչպէս այծեւոնը որսորդին ձեռքէն,
Կամ թռչունը հաւորսին ձեռքէն է՛ՀՐԴԷ։
6 Ով ծոյլ, մրջիւնին գնա,
Անոր ճամբաները տես ու իմաստուն եղիր։
7 Վասն զի անիկա թէեւ իշխան,
Ատիկան կամ տիրոջ չունի,
8 Իր կերակուրը ամառուընէ կը պատրաստէ.
Իր ուտելիքը հունձքի ատեն կը ժողվէ։
9 Ով ծոյլ, մինչև ե՞րբ կը պառկիս,
Քունէդ ե՞րբ պիտի արթննաս։
10 Քիչ մը քնանաս, քիչ մը նիրհես,
Ու քիչ մը ձեռք ձեռքի վրայ դնես ննջելու համար.
11 Այն ատեն քու աղքատութիւնդ ճամբորդի մը պէս
պիտի գայ,
Ու կարօտութիւնդ՝ զինուորի մարդու պէս։
12 Անօրէն ու չար մարդը
Ծուռ բերանով կը շարժի.
13 Անիկա իր աչքերովը ակնարկութիւն կ'ընէ,
Ոտքերովը կը խօսի,
Ու մատներովը բան կը սարքեցնէ.
14 Անոր սրտին մէջ ծռութիւն կայ,
Միշտ չարութիւն կը հնարէ — կռիւներ կը հանէ։
15 Առար համար անոր կորուստը յանկարծ պիտի գայ.

Անիկա յանկարծ պիտի կոտրուի, ու անոր դարմանն
պիտի չգտնուի։
16 Տէրը այս վեց բաներն կը զզուի,
Ու անոր հոգւոյն առջև եօթը բան պիղծ է.
17 Ամբարտաւան աչքեր, ստախօս լեզու
Եւ անմեղ արիւն թափող ձեռքեր,
18 Չար խորհուրդներ հնարող սիրտ,
Չարութիւն ընելու համար շուտ վազող ոտքեր,
19 Սուտ խօսող անիրաւ վկայ,
Ու եղբայրներու մէջ կռիւներ ցանող մարդ։
20 Որդեակ իմ, քու հօրդ պատուիրանքը պահէ,
Եւ քու մօրդ օրէնքը մի մերժեր։
21 Զանոնք միշտ քու սրտիդ վրայ կապէ,
Զանոնք քու պարանոցդ կախէ։
22 Գալած ատենդ անոնք քեզի առաջնորդութիւն ընեն,
Գնացած ատենդ քեզ պահպանեն,
Ու արթնցած ատենդ քեզի հետ խօսակցին։
23 Զանոնի պատուիրանքը ճրագ՝ ու օրէնքը լոյս է,
Եւ խրատին յանդիմանութիւններըը կեանքի ճամ-
բայ են.
24 Որպէս զի քեզ գէշ կնոջմէն,
Օտար կնոջ շողոքորթող լեզուէն պահէ։
25 Գրտիդ մէջ անոր գեղեցկութիւնը մի ցանկար.
Եւ քեզ իր արտեւանունքներովը չառնէ։
26 Վասն զի պոռնիկ կնոջ պատճառաւ
Մարդ մինչև պատառ մը հացի իրարդ է՝ ելայ.
Եւ ընտրող առնականինը պատուական հոգին կ'որսայ։
27 Հնա՞ր է որ մէկը իր ծոցը կրակ դնէ,
Ու հանդերձները չայրին.
28 Հնա՞ր է որ մէկը կրակի կայծերու վրայ քալէ,

Ու անոր ստքերը չտայրին։
29 Ասոր պէս է իր դրացիին կնոջը քով գացողն ալ.
Ով որ անոր դպչի՝ անմեղ չըլլար։
30 Գողը եթէ անօթութեան համար ու իր փորը կշտացնելու համար գողութիւն ընէ,
Չեն քամահրեր զանիկա։
31 Սակայն եթէ գտնուի, եօթնապատիկ կը հատուցանէ,
Իր տանը բոլոր ինչքը կու տայ։
32 Կնոջ հետ շնութիւն ընողին խելքը պակաս է.
Այս բանը ընողը իր հոգին կը կորսնցնէ։
33 Անիկա վէրք ու անարգանք կը գտնէ,
Եւ անոր նախատինքը անջնջելի է։
34 Քանզի նախանձը էրկանը կատաղութիւնն է,
Ու անիկա վրէժխնդրութեան օրը չի խնայեր.
35 Անիկա ընաւ մէկ փրկանքի չնայիր,
Կաշառք ալ շատցնելու բլլաս՝ անիկա չհաճիր։

ԳԼ. Է

1 Որդեակ իմ, պահէ իմ խօսքերս,
Ու իմ պատուիրանքներս քու քովդ ծածկէ։
2 Իմ պատուիրանքներս պահէ որպէս զի ապրիս,
Ու իմ օրէնքիս քու աչքերուդ բիբին պէս նայէ։
3 Զանոնք մատներուդ վրայ կապէ,
Զանոնք արտիդ տախտակին վրայ գրէ։
4 Իմաստութեան ըսէ, Դուն իմ քոյրս ես.
Ու խոհեմութեան՝ Ծանօթ կանչէ,
5 Որպէս զի քեզ օտար կնոջմէն,
Շողոքորթութեամբ խօսող օտար կնոջմէն, պահեն։
6 Վասն զի իմ տանս պատուհանէն,

Իմ վանդակէս, նայեցայ.
7 Եւ անմիտներուն մէջ տեսայ,
Երիտասարդներուն մէջ պոկատամիտ պատանի մը գտայ,
8 Ու փողոցին մէջ այն կնոջ դռնը անկիւնին քովէն կ'անցնէր,
Ու անոր տունը ճամբան բռնեց,
9 Երբ իրիկուն եղաւ, օրը տարաժամեցաւ
Ու գիշերուան մութը տիրեց.
10 Եւ ահա անոր առջև կին մը ելաւ,
Անիկա պոռնիկի կերպարանք ու ներգաւոր սիրտ մը ունէր.
11 Անիկա աղաղակող ու անզգամ էր,
Ո՞ անոր ոտքերը իր տունը մէջ չէին կենար.
12 Երբեմն դուրսը, երբեմն հրապարակները,
Եւ ամէն անկիւնի քով դարանամուտ կ'ըլլար.
13 Զանիկա բռնեց համբուրեց,
Ու լիրբ երեսով անոր ըսաւ,
14 Իմ քովս խաղաղութեան զոհեր կան.
Ես այսօր իմ ուխտերս կատարեցի.
15 Անոր համար ելայ քեզ դիմաւորելու,
Քու երեսդ փնտռելու, ու քեզ գտայ։
16 Իմ անկողինս ծածկոցներով զարդարեր եմ,
Եգիպտոսի ծաղկանկար բեհեզով.
17 Անկողինիս վրայ զմեռուա,
Հալուէ ու կինամոն ցաներ եմ.
18 Եկուր մինչև առաւու սիրով զուարճանանք,
Ու ցանկութիւններով զբօսնունք.
19 Վասն զի այրս տունը չէ,
Անիկա հեռու ճամբայ գնաց.

20 Սատկին քսակը իրեն հետ առաս,
Եւ *լուանի լրման՝ օրը իր տունը պիտի դառնայ։
21 Այդպէս իր շատ խօսքերովը զանիկա հրապուրեց,
Ու իր շրթունքներուն շողոքորթութիւնովը զանիկա ստիպեց։
22 Ան ալ շիտակ կնոջ ետեւէն,
Սպանդանոցը գացող ոչխարի պէս,
Պատժուելու գացող կապուած յիմարի մը պէս կ'երթայ,
23 Մինչեւ որ նետը անոր լեարդը ծակէ.
Ինչպէս թռչուն մը որսորդով դէպի ծուղակը կ'երթայ,
Ու չգիտեր որ անիկա իր հոգւոյն համար լարուած է։
24 Եւ հիմա, ով որդիք, ինծի մտիկ ըրէք,
Ու իմ բերանս խօսքերուն ականջ դրէք։
25 Քու սիրտդ անոր ճամբաներուն շիտակի,
Եւ անոր շաւիղներուն մէջ չմոլորիս.
26 Վասն զի անիկա շատերը խոցոտեց ու կործանեց,
Ու անոր բոլոր մեռցուցած մարդիկը զօրաւոր էին։
27 Անոր տունը դժոխքին ճամբաներն է,
Անոնք մահուան շտեմարանները կ'իջնեն։

ԳԼ. Ը

1 Սոֆիա իմաստութիւնը կը կանչէ,
Ու խրատութիւնը իր ձայնը կու տայ։
2 Անիկա բարձր փողոցներու գլուխ, ճամբու վրայ

*Կամ, ուշնախմբութեան որոշուած

Եւ շաւիղներու մէջ կը կայնի։
3 Անիկա գռներուն քով, քաղաքներուն բերանը
Ո՞ գռներուն մուտքը աղաղակելով կ'ըսէ,
4 Ով մարդիկ, ձեզի կը կանչեմ.
Եւ իմ ձայնս մարդոց որդիներուն է։
5 Ով տգէտներ, իմաստութիւն սորվեցէք.
Ով անմիտներ, իմացող սիրտ ունեցէք։
6 Լսեցէք, վասն զի ազնիւ բաներ պիտի խօսիմ,
Ու իմ շրթունքներս պիտի բանամ ուղիղ բաներ
խօսելու համար։
7 Քանզի իմ քիմքս ճշմարտութիւն պիտի խօսի,
Բայց իմ շրթունքս ամբարշտութեան կը զզուի։
8 Բերանս բոլոր խօսքերը արդարութեամբ են,
Եւ անոնց մէջ խոտորնակ ու ծուռ բան չկայ։
9 Ամէնն ալ հասկցողին ուղիղ են,
Ու գիտութիւն գտնողներուն շիտակ են։
10 Իմ խրատս առէք, և ոչ թէ արծաթ.
Ու ընտիր ոսկիէն աւելի գիտութիւնը ուզեցէք։
11 Վասն զի իմաստութիւնը գոհարներէն աղէկ է.
Եւ բոլոր ցանկալի բաները չեն կրնար անոր հաւասարիլ։
12 Ես իմաստութիւնս արտմութեան հետ կը բնակիմ,
Եւ ճարտարութեանց գիտութիւնը կը գտնեմ։
13 Տէրոջը վախը չարութիւնը ատելն է.
Ես հպարտութիւնը, ամբարտաւանութիւնը, չար ճամբան
Ու ննդաւոր բերանը կ'ատեմ.
14 Խորհուրդը և խոհականութիւնը իմն են.
Ես եմ հանճարը, ու զօրութիւնը իմն է։
15 Թագաւորները ինձմով կը թագաւորեն,

Ու նախասարները Յայհովայ արդարութեան կանոններ կը գնեն։

16 Ինձմով կ'իշխեն իշխանները,
Ազնուականները — երկրի բոլոր դատաւորները։

17 Ես կը սիրեմ զիս սիրողները,
Եւ զիս կանուխ փնտռողները զիս կը գտնեն։

18 Իմ քովս հարստութիւն ու փառք,
Ընտիր ստացուածք և արդարութիւն կայ։

19 Իմ պտուղս ոսկիէն ու մաքուր ոսկիէն,
Եւ իմ արդիւնքս ընտիր արծաթեն աղէկ է։

20 Ես արդարութեան ճամբուն մէջ,
Իրաւունքի շաւիղներուն մէջ, կը քալեմ,

21 *Որպէս զի զիս սիրողներուն ստացուածք ժառանգեցնեմ.
Ու անոնց գանձերը պիտի լեցնեմ։

22 Տէրը իր ճամբուն սկիզբը,
Իր վաղեմի գործերէն առաջ, զիս ստացեր էր.

23 Ես յաւաջմանէ,
Երկրի սկիզբէն առաջ, †օծուեցայ։

24 Անդունդները չեղած,
Առատ ջուրերուն աղբիւրները չեղած, ես ծնած էի,

25 Լեռները չտեղաւորուած,
Բլուրներէն առաջ, ես ծնած էի։

26 Տակաւին երկիրը ու բաց տեղերը
Եւ աշխարհիս հողերուն ‡առաջինը չտեղծած,

---

*Կամ, Զիս սիրողներուն ժառանգութիւն տալու Յոբելեան ունիմ

†Կամ, Հաստատուեցայ

‡Կամ, բարձր տեղերը

27 Երբ երկինքները կը պատրաստէր,
Ու անդունդներուն երեսին վրայ կամար կը ձգէր, ես հոն էի։
28 Երբ վերի ամպերը կ'ուժեցնէր,
Եւ անդունդներուն աղբիւրները կը հաստատէր,
29 Երբ ծովուն կանոն կը դնէր,
Որպէս զի ջուրերը իր հրամանէն դուրս չելլեն,
Ո՞ երբ երկրի հիմերը կը ձգէր,
30 Այն ատեն ես անոր քով ճարտարապետ էի,
Եւ ամէն օր անոր զուարճութիւնն էի,
Ո՞ միշտ անոր առջև կ'ուրախանայի։
31 Ես աշխարհի մէջ — անոր երկրին վրայ կ'ուրախանայի,
Ու իմ զուարճութիւնս մարդոց որդիներուն հետ էր։
32 Եւ հիմա, ով որդիք, ինծի մտիկ ըրէք.
Վասն զի իմ ճամբաներս պահողները երջանիկ կ'ըլլան։
33 Խրատս մտիկ ըրէք ու իմաստուն եղէք,
Ու զանիկա մի մերժէք։
34 Երանի՛ այն մարդուն որ ինծի մտիկ կ'ընէ,
Ամէն օր իմ դռներուս քով կը հսկէ,
Եւ իմ դրանդիքներս կը դիտէ։
35 Վասն զի զիս գտնողը կեանք կը գտնէ,
Ու Տէրոջմէ շնորհք կը ստանայ։
36 Բայց ինծի դէմ մեղանչողը իր հոգւոյն անիրաւութիւն կ'ընէ.
Բոլոր զիս ատողները մահը կը սիրեն։

ԳԼ. Թ

1 Իմաստութիւնք իր տունք շինեց,
Ո՝ իր եօթք սիւներքք *կանգնեց.
2 Իր անասուններքք մորթեց, իր գինին †խառնեց
Ու իր սեղանք պատրաստեց,
3 Անիկա իր աղախիններքք ղրկեց,
Ո՝ քաղաքին բարձր տեղերուն վրայ կը կանչէ.
4 Ով որ պարզամիտ է, թող հոս գայ.
Ու պակասամիտ եղողին կ'ըսէ,
5 Եկէք իմ հացէս կերէք,
Ու ‡խառնած գինիէս խմեցէք.
6 Յիմարութիւնք թողուցէք, որպէս զի ապրիք,
Ու խոհեմութեան ճամբուն մէջ քալեցէք.
7 Ծաղր ընողք յանդիմանողք իրեն անարգանք,
Ու ամբարիշտք խրատողք իրեն արատ կը վաստակի.
8 Ծաղր ընողք մի յանդիմաներ, որ չըլլայ թէ քեզի թշնամի ըլլայ.
Իմաստունք յանդիմանէ, ու քեզ պիտի սիրէ.
9 Իմաստունին երթայ տուր, և աւելի իմաստուն պիտի ըլլայ.
Արդար մարդուն սորվեցուր, ու էր իմաստութիւնք պիտի աւելցնէ.
10 Իմաստութեան սկիզբք Տէրոջք վախն է,
Ու ‖Ամենասուրբին գիտութիւնք հանճար է.
11 Վասն զի քու օրերդ ինծմով պիտի շատնան,

---

*Եբր. տաշեց
†Կամ, լեցուց
‡Կամ, լեցուցած
‖Կամ, սուրբերուն

Եւ քեզի կեանքի տարիներ պիտի աւելնան։
12 Եթէ իմաստուն ես, քեզի իմաստուն ես,
Ու եթէ ծաղր ընող ես, անոր պտղէն միայն դուն պիտի կրես։
13 Անզգամ կինը աղաղակող կ'ելլայ.
Անիկա անմիտ է ու բան մը չգիտեր։
14 Եւ քաղաքին բարձր տեղերը,
Իր տանը դուռը աթոռի վրայ կը նստի,
15 Որպէս զի իրենց ճամբան շիտակ գացող
Անցաւորները կանչէ,
16 Ով որ պարզամիտ է, թող հոս գայ.
Ու պակասամիտ եղողին կ'ըսէ,
17 Գողցուած ջուրերը անոյշ են,
Եւ գաղտուկ հացը համով կ'ելլայ։
18 Բայց անիկա չգիտեր որ այն տեղը մեռելներ կան,
Ու անոր հրաւիրուած մարդիկը դժոխքին անդունդներուն մէջ են։

ԳԼ. Ժ

Սողոմոնի առակները։

1 Իմաստուն տղան իր հայրը կ'ուրախացնէ.
Բայց անմիտ տղան իր մօրը տխրութիւն է։
2 Անօրէնութեան գանձերը օգուտ չեն ըներ.
Բայց արդարութիւնը մահուանէ կ'ազատէ։
3 Տէրը արդարին հոգին անօթի չթողուր.
Բայց ամբարիշտներուն ցանկութիւնը կը խափանէ։
4 Ծոյլ ձեռքով բանողը աղքատ կ'ելլայ.
Բայց ժիր մարդոց ձեռքը հարստութիւն կը բերէ։
5 Ան որ ամառը կը ժողվէ, խոհեմ տղայ է.

Հունձքի ատեն քնացողը ամօթի պատճառ եղող տղայ է։

6 Արդարին գլխուն վրայ օրհնութիւններ կան.
Բայց բռնութիւնը ամբարիշտներուն բերանը կը գոցէ։

7 Արդարներուն յիշատակը օրհնեալ կ'ըլլայ.
Բայց ամբարիշտներուն անունը կը փտի։

8 Իմաստուն սիրտ ունեցողը պատուիրանքները կը բռնէ.
Բայց յիմար շրթունք ունեցողը կը կործանի։

9 Կատարելութեամբ քալողը ապահովութեամբ կը քալէ.
Բայց իր ճամբաները ծռողը պիտի ճանչցուի։

10 Աչքով ակնարկութիւն ընողը նեղութիւն կու տայ.
Ու յիմար շրթունք ունեցողը կը կործանի։

11 Արդարին բերանը կեանքի աղբիւր է.
Բայց բռնութիւնը ամբարիշտներուն բերանը կը գոցէ։

12 Ատելութիւնը կռիւներ կը հանէ.
Բայց սէրը ամէն յանցանքները կը ծածկէ։

13 Իմաստունին շրթունքներուն վրայ իմաստութիւն կը գտնուի.
Բայց պակասամիտ եղողին կռնակին համար դաւազան պէտք է։

14 Իմաստունները գիտութիւն կը գանձեն.
Բայց յիմարին բերանը կործանման մօտ է։

15 Հարուստին ճոխութիւնը իր ամուր քաղաքն է.
Բայց տնանկներուն աղքատութիւնը իրենց կործանումն է։

16 Արդարին գործը կեանքի համար է.
Իսկ ամբարիշտին արդիւնքը մեղքի համար է։

17 Խրատ պահողը կեանքի ճամբուն մէջ է.
Բայց յանդիմանութիւնը մերժողը կը մոլորի։

18 Առելութիւնը ծաղկողը առաքօս շրթունքներ են,
Ու բամբասանք հանողը անմիտ է։
19 Շատ խօսքերու մէջ յանցանք պակաս չէ.
Բայց իր շրթունքները զսպողը խելացի է։
20 Արդարին լեզուն ընտիր արծաթ է.
Ամբարիշտներուն սիրտը քիչ արժէք ունի։
21 Արդարին շրթունքները շատերուն առաջնորդութիւն կ'ընեն.
Բայց յիմարները խելքի պակասութենէ կը մեռնին։
22 Տէրոջը օրհնութիւնն է որ հարստութիւն կու տայ,
Ու անոր հետ տրտմութիւն չիտաներ։
23 Զարութիւն ընելը յիմարին զբօսանք է.
Բայց խոհեմ մարդուն՝ իմաստութիւնը։
24 Չար մարդուն վախցած բանը իր վրայ կու գայ.
Բայց արդարներուն փափաքը կը լեցուի։
25 Մրրիկը անցնելուն պէս ամբարիշտը բնաջինջ կ'ըլլայ.
Բայց արդարը յաւիտենական հիմ են։
26 Ինչպէս քացախը ակռաներուն, և ծուխը աչքերուն,
Ծոյլն ալ զինք ղրկողներուն այնպէս է։
27 Տէրոջը վախը օրերը կ'աւելցնէ.
Բայց ամբարիշտներուն տարիները պիտի կարճնան։
28 Արդարներուն յոյսը ուրախութիւն է.
Բայց ամբարիշտներուն ակնկալութիւնը պիտի կորսուի։
29 Տէրոջը ճամբան արդարին զօրութիւն է.
Բայց անօրէնութիւն գործողներուն կործանում է։
30 Արդարը պիտի չսասանի յաւիտեան.
Բայց ամբարիշտները երկրի վրայ պիտի չընակին։
31 Արդարին բերանը իմաստութիւն կը բղխէ.
Բայց նենգաւոր լեզուն պիտի կտրուի։

32 Արդարին շրթունքները հաճոյ բանք գիտեն,
Բայց ամբարիշտներուն բերանը՝ գոյն ներգութիւն։

ԳԼ. ԺԱ

1 Սենգութեան կշիռքը Տէրոջը առջև պիղծ է.
Բայց ուղիղ կշռոյն քարը անոր հաճոյ է։
2 Երբ հպարտութիւնը գայ, անարգութիւնն ալ կու գայ.
Բայց խոնարհներուն հետ է։
3 Ուղիղներուն շիտակութիւնը անոնց առաջնորդութիւն կ'ընէ.
Բայց անօրէններուն ծռութիւնը զանոնք բնաջինջ կ'ընէ։
4 Բարկութեան օրը հարստութիւնը օգուտ մը չունի.
Բայց արդարութիւնը մահուանէ կ'ազատէ։
5 Կատարեալներուն արդարութիւնը անոնց ճամբան կը շիտակէ.
Բայց անիրաւը իր անիրաւութիւնովը կ'ինկնայ։
6 Ուղիղներուն արդարութիւնը զանոնք կ'ազատէ.
Բայց անօրէնները իրենց *չարութեանը մէջ կը բռնուին։
7 Երբ չար մարդը մեռնի, անոր ակնկալութիւնը կը կորսուի.
Եւ անօրէններուն յոյսը կը կորսուի։
8 Արդարը նեղութենէ կ'ազատի,
Ու անոր տեղ ամբարիշտը կ'երթայ։
9 Կեղծաւորը բերնովը իր դրացին կը կործանէ.

---

*Կամ, ցանկութեանը

Բայց արդարները գիտութեամբ կ'ազատին։
10 Արդարներուն յաջողութեանը վրայ քաղաքը կ'ուրախանայ.
Ու երբ չարերը կորսուին, ցնծութեան ձայն կը լսուի։
11 Ուղիղներուն օրհնութիւնովը քաղաքը կը բարձրանայ.
Բայց ամբարիշտներուն բերնովը կը կործանի։
12 Պակասամիտ եղբայրը իր դրացին կ'արհամարհէ.
Բայց խոհեմ մարդը կը լռէ։
13 Բանսարկութեան պտըտողը գաղտնիքը կը յայտնէ.
Բայց հաւատարիմ հոգի ունեցողը բանը կը ծածկէ։
14 Ժողովուրդը առանց *խոհականութեան կը կործանի.
Բայց խորհրդականներու բազմութեամբ փրկութիւն կ'ըլլայ։
15 Օտարականին երաշխաւոր եղողը անշուշտ չարիքի կը հանդիպի.
Բայց երաշխաւորութիւնը ատողը ապահով է։
16 Շնորհալի կինը պատիւ կը ստանայ.
Եւ †զօրաւոր մարդիկ հարստութիւն կը ստանան։
17 Ողորմած մարդը իր անձին աղէկութիւն կ'ընէ.
Բայց անողորմ մարդը իր մարմնին նեղութիւն կուտայ։
18 Չար մարդը անտեղի գործ կը գործէ.
Բայց արդարութիւն ցանողը ապահով վարձք կ'ունենայ։
19 Ինչպէս արդարութիւնը կեանքի կ'առաջնորդէ,
Նոյնպէս չարութեան հետեւողը իր մահուանը կ'երթայ։
20 Ծուռ սիրտ ունեցողները Տէրոջը առջեւ պիղծ են.

---

*կամ, առաջնորդութեան †կամ, բռնաւոր

Բայց ուղիղ ճամբայ քայլողները անոր հաճոյ են։
21 Անօրէնները *Ինչ ձեռք ձեռքի տալով փոքանին՝ անպատիժ պիտի չմնան.
Բայց արդարներուն սերունդը պիտի ազատի։
22 Գեղեցիկ կինը՝ որ խոհեմութիւն չունի,
Խոզին քիթը ոսկի օղակին կը նմանի։
23 Արդարներուն ցանկութիւնը միայն բարութիւն է.
Բայց անօրէններուն ակնկալութիւնը բարկութիւն պիտի բլլայ։
24 Մէկը կայ որ էր ոգացածէը ցրուելով կ'աւելցնէ,
Ու մէկը կայ որ չափէ դուրս կը խնայէ, բայց կարօտութեան կը հասնի։
25 Բարերար անձը պիտի գերնայ.
Եւ ան որ կ'առատէ՝ ինքն ալ պիտի առատուի։
26 Ցորենը պահողին՝ ժողովուրդը անէծք կու տայ.
Բայց զանիկա ծախողին գլխուն վրայ օրհնութիւն կ'բլլայ։
27 Աղէկութեան համար փոյթ ունեցողը շնորհք կը ստանայ.
Բայց ով որ գէշութիւն կը փնտռէ, անիկա իրեն պիտի հանդիպի։
28 Իր հարստութեանը վրայ յոյսը դնողը պիտի իյնայ.
Բայց արդարները կանանչ տերեւի պէս պիտի ծաղկին։
29 Իր տունը նեղութիւն տուողը հով պիտի ժառանգէ.
Ու յիմարը իմաստուն սիրտ ունեցողին ծառայ պիտի բլլայ։
30 Արդարին պտուղը կենաց ծառ է.
Եւ հոգիներ վաստակողը իմաստուն է։

---

*Կամ, ազգէ ազգ

31 Ահա արդարը երկրի վրայ պատիժ կը կրէ.
Ո՞ւր մնաց ամբարիշտը ու մեղաւորը։

ԳԼ. ԺԲ

1 Իրատ սիրողը գիտութիւն կը սիրէ,
Ու յանդիմանութիւն ատողը անմիտ է։
2 Բարի մարդը Տէրոջմէ շնորհք կը ստանայ.
Բայց Ամբոխ-ծ նենգաւոր մարդը պիտի դատապարտէ։
3 Մարդը անիրաւութեամբ հաստատութիւն չունենար.
Բայց արդարներուն արմատը չշարժիր։
4 Առաքինի կինը իր էրկանը պսակ է,
Բայց նախատինք բերողը անոր ոսկորներուն մէջի փտութեանը պէս է։
5 Արդարներուն մտածութիւնները իրաւունք են.
Բայց ամբարիշտներուն խորհուրդները նենգութիւն են։
6 Ամբարիշտներուն խօսքերը արիւնի համար դարան են.
Բայց ուղիղներուն բերանը զիրենք կ'ազատէ։
7 Ամբարիշտները կը կործանին ու բնաջինջ կ'ըլլան.
Բայց արդարներուն տունը կը հաստատուի։
8 Մարդը իր խոհեմութեանը չափ կը գովուի.
Բայց ծուռ սիրտ ունեցողը կ'անարգուի։
9 Աննշան մարդը որ ծառայ ունի,
Զինք մեծցնող ու հացի կարօտ եղողէն աղէկ է։
10 Արդարը իր անասուններուն կեանքին համար հոգ կը տանի.
Բայց ամբարիշտներուն ողիքները անողորմ են։
11 Իր երկիրը գործողը հացով կը կշտանայ.
Բայց դատարկ մարդոց հետեւողը պակասամիտ է։
12 Ամբարիշտը չարերուն աւարին կը փափաքի.

Բայց արդարներուն արմատը դրոշ կու տայ։
13 Զարը է շրթունքներուն յանցանքովը որոգայթը կ'ինայ.
Բայց արդարը նեղութենէ կ'ելլէ։
14 Մարդը իր բերնին պտուղէն բարիքներով կը լեցուի.
Ու մարդուն ձեռքերուն հատուցումը իրեն պիտի դառնայ։
15 Յիմարին ճամբան իր աչքերուն շիտակ է.
Բայց խրատ մտիկ ընողը իմաստուն է։
16 Յիմարը նոյն օրը կը յայտնէ իր բարկութիւնը.
Բայց անարգանքը ծածկողը խելացի է։
17 Ճշմարտութիւն խօսողը արդարութիւն կը յայտնէ,
Իսկ սուտ վկան՝ նենգութիւն։
18 Մարդեր կան որոնք իրենց շտապխօսութիւնովը սուրի պէս կը խոցտեն.
Բայց իմաստուններուն լեզուն բժշկութիւն է։
19 Ճշմարտախօս շրթունքը միշտ հաստատ կը մնայ.
Բայց ստախօս լեզուն վայրկենական է։
20 Չարութիւն մտածողին սրտին մէջ նենգութիւն կ'ելլայ.
Բայց խաղաղութեան համար խորհուրդ ընողները ուրախութիւն կ'ունենան։
21 Արդարին բնաւ չարիք չհասնիր.
Բայց ամբարիշտները թշուառութիւններով կը լեցուին։
22 Սուտ շրթունքը Տէրոջը զզուելի է.
Բայց հաւատարմութիւն ընողները անոր հաճոյ են։
23 Խոհեմ մարդը իր գիտցածը կը ծածկէ.
Բայց յիմարներուն սիրտը յիմարութիւն կը հրատարակէ։

24 Ժիր մարդոց ձեռքը կ'իշխէ,
Ու ծոյլը հարկատու կ'ըլլայ։
25 Մարդուն սրտին մէջ եղող վիշտը զանիկա կը ճնշէ.
Բայց ապէկ խօսքը կ'ուրախացնէ զանիկա։
26 Արդարը *իր ընկերին ճամբայ կը ցուցնէ՝.
Բայց ամբարիշտներուն ճամբան զիրենք կը մոլորեցնէ։
27 Ծոյլը իր որսը չեփեր.
Բայց ժիր մարդուն ստացուածքը պատուական է։
28 Արդարութեան ճամբուն մէջ կեանք կայ.
†Եւ անոր շաւիղներուն ճամբուն մէջ մահ չկայ՝։

ԳԼ. ԺԳ

1 Իմաստուն տղան իր հօրը խրատը հոգի կ'ընէ.
Բայց ծաղր ընողը յանդիմանութիւնը մտիկ չընէր։
2 Մարդը իր բերնին պտուղէն բարութիւն կ'ուտէ,
Բայց անօրէններուն հոգին՝ բռնութիւն։
3 Իր բերանը զսպողը իր անձը կը պահէ.
Բայց շրթունքները լայն բացողը պիտի կորուսի։
4 Ծոյլին հոգին կը ցանկայ ու բան մը չունի.
Բայց ժրաջան մարդոց հոգին կը գիրնայ։
5 Ուստ խօսքը արդարին ատելի է.
Բայց ամբարիշտը ամօթալից ու խայտառակ վարք ունի։
6 Արդարութիւնը կատարելութեամբ քայլողները կը պաշտպանէ.
Բայց չարութիւնը մեղաւորները կը կործանէ։

---

*Կամ, իր ընկերէն գերազանց է
†Կամ, Բայց չարերուն կոխած ճամբան մահուան կը տանի

7 Կան որ զիրենք հարուստ կը ցուցնեն ուրբան մը չունին,
Եւ կան որ զիրենք աղքատ կը ցուցնեն ու շատ հարստութիւն ունին։
8 Մարդուն կեանքին փրկանքը իր հարստութիւնն է.
Բայց աղքատը յանդիմանութիւն չտեր։
9 Արդարներուն լոյսը զուարթ պիտի բլլայ.
Բայց ամբարիշտներուն ճրագը պիտի մարի։
10 Ցիրուցի հպարտութենէ կռիւ կը ծագի.
Բայց խրատ մտիկ ընողներուն քով իմաստութիւն կայ։
11 *Անիրաւութեամբ ժողված հարստութիւնը պիտի պակսի.
Բայց ով աշխատութիւնով ժողվողը պիտի շատցնէ։
12 Ուշացած յոյսը սիրտը կը հիւանդացնէ.
Բայց փափաքին հասնիլը կեանքի ծառ մըն է։
13 Խօսքը արհամարհողը պիտի կորսուի.
Բայց պատուիրանքէն վախցողը վարձք պիտի առնէ։
14 Իմաստունին օրէնքը կեանքի աղբիւր է՝
Մահուան որոգայթներէն ազատ մնալու համար։
15 Բարի խոհեմութիւնը շնորհք կու տայ.
Բայց անօրէններուն ճամբան դժուարին է։
16 Ամէն խելացի իմաստութեամբ կը գործէ.
Բայց անմիտը յիմարութիւն կը տարածէ։
17 Չար պատգամաւորը թշուառութեան մէջ կ'ինկնայ.
Բայց հաւատարիմ դեսպանը ըժշկութիւն է։
18 Խրատ անարգողը աղքատութիւն ու անարգութիւն կը ելլէ.
Բայց յանդիմանութիւն մտիկ ընողը պատիւ կը գտնէ։

---

*Եբր. Ունայնութենէ

19 Փափաքին կատարուիլը հոգիին անոյշ է.
Ու չարագործութենէ հետ կենալը յիմարներուն զըզուելի է։
20 Իմաստուններուն հետ քալողը իմաստուն կ'ըլլայ.
Բայց անմիտներուն հետ ընկերացողը *չար կ'ըլլայ։
21 Մեղաւորներուն հետեւէն ձախորդութիւն կ'երթայ.
Բայց արդարներուն բարիք կը հատուցուի։
22 Բարի մարդը իր որդւոց որդիներուն ժառանգութիւն կը թողու.
Բայց մեղաւորին ստացուածքը արդարին համար կը պահուի։
23 Աղքատներուն մշակած երկրին մէջ շատ ուտելիք կայ.
Բայց մարդ կայ որ անիրաւութենէ կը կորսուի։
24 Գաւազանին խնայողը իր որդին կ'ատէ.
Բայց զանիկա սիրողը կանուխ կը խրատէ։
25 Արդարը մինչև իր անձին կշտանալը կ'ուտէ.
Բայց ամբարիշտներուն փորը կարօտութիւն պիտի քաշէ։

ԳԼ. ԺԴ

1 Իմաստուն կիները իրենց տունը կը շինեն.
Բայց յիմար կինը զանիկա իր ձեռքովը կը փլցնէ։
2 Իր ուղղութեանը մէջ քալողը Տէրոջմէ կը վախնայ.
Բայց ծուռ ճամբայ ունեցողը զանիկա կ'անարգէ։
3 Յիմարին բերանը հպարտութեան գաւազան կայ.
Բայց իմաստուններուն շրթունքները զիրենք կը պահեն։

---

*Կամ, չարիքի կը հանդիպի

4 Ուր արջառ չկայ, մսուրը մաքուր կը մնայ.
Իսկ արդիւնքին առատութիւնը եզին զօրութենէն առաջ կու գայ։
5 Ճշմարտութեան վկան սուտ չխօսիր.
Բայց անիրաւ վկան առութիւններ *կը թափէ բերէնէն։
6 Մաղր ընողը իմաստութիւն կը փնտռէ ու †չգտներ.
Բայց իմաստուններուն համար գիտութիւնը դիւրին է։
7 Յիմար մարդէն հեռացիր,
Երբ կ'իմանաս որ իմաստուն շրթունքներ չունի։
8 Խելացի մարդուն իմաստութիւնը իր ճամբան հասկընալն է.
Բայց յիմարներուն անմտութիւնը նենգութիւն է։
9 Յիմարները յանցանքը ծաղր կ'ընեն.
Բայց ուղիղներուն մէջ ներողամտութիւն կայ։
10 Մարդուն սիրտը իր հոգիին ցաւը կը ճանչնայ.
Ու անոր ուրախութեանը ուրիշը մասնակից չըլլար։
11 Ամբարիշտներուն տունը պիտի կործանի.
Բայց ուղիղներուն վրանը պիտի ծաղկի։
12 Ճամբայ կայ որ մարդուն շիտակ կ'երեւնայ
Բայց անոր վախճանը մահուան ճամբաներն է։
13 Սիրտը ծաղրելու ատենն ալ մարդուս սիրտը տրտմութիւն կը դգայ,
Եւ ուրախութեան վախճանը սուգ կ'ըլլայ։
14 Ապականած սիրտը իր ճամբաներէն՝
Ու քաջի մարդը ինքիրմէն պիտի կշտանայ։
15 Միամիտ մարդը ամէն խօսքի կը հաւատայ.
Բայց խելացին իր քայլերը կը քննէ։

---

*Եբր. կը փչէ †Եբր. չկայ

16 Իմաստունը կը վախնայ ու չարութենէ կը փախչի.
Բայց անմիտը կը հպարտանայ ու յանձնապատան
կ'ելլայ։
17 Շուտ բարկացողը յիմարութիւն կ'ընէ.
Ու ննդամիտ մարդը ատելի է։
18 Անխոհեմները անմտութիւն կը ժառանգեն.
Բայց խելացիները գիտութեամբ կը պսակուին։
19 Չարերը բարիներուն առջև կը խոնարհին,
Եւ ամբարիշտները՝ արդարներուն դրանը քով։
20 Աղքատը մինչև անգամ՝ իր ընկերին ատելի է.
Բայց հարուստին բարեկամները շատ են։
21 Իր ընկերը անարգողը մեղք կը գործէ.
Բայց աղքատին ողորմութիւն ընողը երանելի կ'ելլայ։
22 Ահա չարութիւն մտածողները կը մոլորին.
Բայց բարութիւն մտածողներուն ողորմութիւն ու
ճշմարտութիւն կ'ելլայ։
23 Ամէն աշխատանքի մէջ օգուտ մը կայ.
Բայց *դատարկաբանութիւնը՝ միայն կարօտութեան
կը տանի մարդը։
24 Իմաստուններուն հարստութիւնը իրենց պսակն է.
Բայց անմիտներուն †բարձրութիւնը յիմարութիւն է։
25 Հաւատարիմ վկան հոգիներ կ'ազատէ.
Բայց խարդախը ստութիւններ դուրս կու տայ։
26 Տէրոջը վախին մէջ հաստատ վստահութիւն կայ.
Ու անոր որդիները ապաւէն պիտի ունենան։
27 Տէրոջը վախը կեանքի աղբիւր է՝
Մահուան որոգայթներէն ազատ մնալու համար։
28 Ժողովուրդին բազմութիւնը թագաւորին պատիւն է.

---

*Եբր. շրթունքներուն խօսքը †Կամ, յիմարութիւնը

Բայց ժողովուրդին նուազութիւնը իշխանին կործա-
նումն է։
29 Երկայնամիտ մարդը շատ խոհեմ է.
Իսկ կարճամիտը շատ յիմարութիւն կ'ընէ։
30 *Հանգարտ սիրտը մարմնին կեանք է.
Բայց նախանձը ոսկորներուն փտութիւն է։
31 Աղքատին գրկանք ընողը անոր Ստեղծիչը կ'անարգէ.
Բայց անանկին ողորմութիւն ընողը զԱնիկա կը պատ-
ուէ։
32 Ամբարիշտը իր չարութեանը համար կը վռնտուի.
Բայց արդարը իր մահուան ատենը ապաւէն կ'ունենայ։
33 Խելացի մարդուն սրտին մէջ իմաստութիւն կը
հանգչի.
Իսկ յիմարներուն ներսը եղածը կը ճանչցուի։
34 Արդարութիւնը ազգը կը բարձրացնէ.
Բայց մեղքը ժողովուրդներուն անարգանք է։
35 Խոհեմ ծառային թագաւորը կը հաճի.
Բայց նախատինք բերող ծառային կը բարկանայ։

ԳԼ. ԺԵ

Մեղմ պատասխանը սրտմտութիւնը կ'ինջեցնէ.
Բայց խիստ խօսքը բարկութիւնը կը գրգռէ։
2 Իմաստուններուն լեզուն գիտութիւնը հաճոյ կ'երևցնէ.
Բայց անմիտներուն բերանը յիմարութիւն կը բղխէ։
3 Տէրոջը աչքերը ամէն տեղ
Չարերը ու բարիները կը դիտեն։

---

*Կամ, Ողջ

4 *Խաղաղասէր լեզուն կեանց ծառ է.
Բայց խռովարար լեզուն սիրտ կը կոտրէ։
5 Ցիմարը իր հօրը խրատը կ'անարգէ.
Բայց յանդիմանութեան հնազանդողը խելացի կ'ըլլայ։
6 Արդարին տունը մեծ գանձ կայ.
Բայց ամբարշտին եկամուտներուն մէջ խռովութիւն կայ։
7 Իմաստուններուն շրթունքները գիտութիւն կը տարածեն.
Բայց յիմարներուն սիրտը †այնպէս չէ։
8 Ամբարիշտներուն զոհը Տէրոջը առջև պիղծ է.
Բայց ուղիղներուն աղօթքը անոր ընդունելի է։
9 Տէրը ամբարշտին ճամբայէն կը զզուի.
Բայց արդարութեան հետեւողը կը սիրէ։
10 Ո՞վ ճամբան մերժողին ‡գէշ պատիժ կ'ելլայ՝.
Ո՞ յանդիմանութիւնը ատողը պիտի մեռնի։
11 Դժոխքը ու կորուստը Տէրոջը առջև են.
Ո՞րչափ աւելի մարդոց սրտերուն սիրտերը։
12 Ծաղր ընողը իր յանդիմանիչը չսիրեր,
Եւ իմաստուններուն քով չերթար։
13 Ուրախ սիրտը երեսը կը զուարթացնէ.
Բայց սրտին տրտմութենէն հոգին կը ճնշուի։
14 Հանճարեղ սիրտը գիտութիւն կը փնտռէ.
Բայց անմիտներուն բերանը յիմարութեամբ կը սնանի։
15 Վշտալից մարդուն ամէն օրերը գէշ են.
Բայց ուրախ սիրտը մշանջենաւոր կոչունքի մէջ է։

---

*Կամ, Բժշկութիւն տուող †Կամ, Հաստատ
‡Կամ, խրատը գէշ կը թողէ

16 Աւելի աղէկ է քիչ բանը Տէրոջը վախովը,
Քան թէ մեծ գանձը՝ խռովութիւնով։
17 Աւելի աղէկ է սէր եղած տեղը խոտեղէն կերակուրը,
Քան թէ գէր զուարակը՝ ատելութիւնով։
18 Բարկասիրտ մարդը վէճ կը հանէ.
Բայց երկայնամիտը կռիւը կը դադրեցնէ։
19 Ծուլին ճամբան փշեղէն ցանկի պէս է.
Բայց ուղիղներուն ճամբան բանուկ է։
20 Իմաստուն տղան իր հայրը կ'ուրախացնէ.
Բայց անմիտ մարդը իր մայրը կ'անարգէ։
21 Պակասամիտ մարդուն՝ յիմարութիւնը զբօսանք է.
Բայց իմաստուն մարդը կ'ուղղէ իր ընթացքը։
22 Առանց խորհուրդի՝ դիտաւորութիւնները կը ցրուին.
Բայց խորհրդականներուն շատութիւնովը կը հաստատուին։
23 Մարդ իր բերնին պատասխանովը կ'ուրախանայ.
Ու ատենովը ըսուած խօսքը ո՛րչափ գեղեցիկ է։
24 Կեանքի ճամբան խահեմ՝ մարդը դէպ ի վեր կը դառնէ,
Որպէս զի վարի դժոխքէն հեռանայ։
25 Տէրը հպարտներուն տունը կը կործանէ.
Բայց արիւարիին սահմանը կը հաստատէ։
26 Չար մարդուն խորհուրդները Տէրոջը առջև պիղծ են.
Բայց պարկեշտներուն խօսքերը հաճելի են։
27 Ագահութեան անձնատուր եղողը իր տունը խռովութեան մէջ կը ձգէ.
Բայց կաշառքներէ զզուողը պիտի ապրի։
28 Արդարին սիրտը տալու պատասխանը կը մտածէ.
Բայց ամբարիշտներուն բերանը չարիք կը բղխէ։
29 Տէրը ամբարիշտներէն հեռու է.
Բայց արդարներուն աղօթքը կը լսէ։

30 Աչքերու լայսը սիրտը կ'ուրախացնէ.
Բարի լուրը ոսկորները կը գիրցնէ։
31 Կեանքի յանդիմանութիւնը լսող ականջը
Իմաստուններուն մէջ կը բնակի։
32 Խրատ մերժողը իր հոգին կ'անարգէ.
Բայց յանդիմանութիւն մտիկ ընողը խելք կը վաստակի։
33 Տէրոջը վախը իմաստութեան խրատն է,
Ու փառքին առջեւէն խոնարհութիւնը կ'երթայ։

ԳԼ. ԺԶ

1 Սրտին որոմնադրութիւնները մարդուն է վերաբերի.
Բայց լեզուին պատասխանը Տէրոջմէն է։
2 Մարդուն ամէն ճամբաները իրեն մաքուր կ'երեւնան.
Բայց Տէրը հոգիները կը կշռէ։
3 Քու գործերդ Տէրոջը յանձնէ,
Եւ քու խորհուրդներդ պիտի հաստատուին։
4 Տէրը ամէն բան *իր նպատակին՝ համար ստեղծեց,
Ու ամբարիշտն ալ՝ չարիքդ օրուան համար։
5 Ամէն որոով հպարտները Տէրոջը առջեւ պիղծ են,
Ու †թեւ ձեռք ձեռքի տալով փոքրոնին՝, անպատիժ պիտի չմնան։
6 Ողորմութեամբ և ճշմարտութեամբ անօրէնութիւնը կը քաւուի,
Ու Տէրոջը վախովը մարդ չարութենէ կը հեռանայ։
7 Երբ Տէրը մարդուն ճամբաներուն կը հաճի,

---

*Կամ, իրեն
†Կամ, ազգէ ազգ

Մինչև անգամ անոր թշնամիները կը հաշտեցնէ
անոր հետ։
8 Աղէկ է քիչ բան արդարութեամբ,
Քան թէ մեծ եկամուտներ՝ անիրաւութեամբ։
9 Մարդուն սիրտը իր ճամբան կը հնարէ.
Բայց անոր քայլերը Տէրը կ'ուղղէ։
10 Թագաւորին շրթունքներուն վրայ աստուածային ազ-
դեցութիւն կայ.
Անոր բերանը դատաստանի մէջ չսխալիր։
11 Ուղիղ կշռարդը և կշիռքը Տէրոջն են.
Մախաղին ամէն կշիռներ քարերը անոր գործն են։
12 Չարագործութիւնը թագաւորներուն ղզուելի է.
Վասն զի արդարութեամբ կը հաստատուի։
13 Արդար շրթունքները թագաւորներուն հաճելի են,
Ու շիտակ խօսողը կը սիրեն։
14 Թագաւորին բարկութիւնը մահուան դեսպաններու
պէս է.
Բայց իմաստուն մարդը զանիկա կ'ելցնէ։
15 Թագաւորին երեսին լոյսը կեանք է,
Ու անոր հաճութիւնը վերջին անձրեւին ամպին պէս է։
16 Իմաստութիւն ստանալը ոսկիէն ա՜րչափ աղէկ է,
Եւ հանճար վաստակիլը արծաթէն աւելի ընտիր է։
17 Ուղիղներուն մեծ ճամբան չարութենէ հրաժարիլն է.
Իր ճամբուն զգուշութիւն ընողը իր հոգին կը պահէ։
18 Կործանումէն առաջուէն հպարտութիւն,
Ու կործանումն առաջուէն ամբարտաւանութեան ոգին
կ'երթայ։
19 Խոնարհներուն հետ խոնարհ ըլլալը
Հպարտներուն հետ աւար բաժնելէն աղէկ է։
20 Գործի մէջ խելացութեամբ վարուողը բարիք կը գտնէ.

Ու Տէրոջը ապաւինողը երանելի է։
21 Իմաստուն սիրտ ունեցողը խոհեմ կ'ըսուի.
Եւ շրթունքներուն քաղցրութիւնը գիտութիւն կ'աւելցնէ։
22 Խոհեմութիւնը՝ ունեցողին կեանքի աղբիւր է.
Բայց յիմարներուն խրատը յիմարութիւն է։
23 Իմաստունին սիրտը իր բերնին իմաստութիւն կու տայ,
Ու իր շրթունքներուն գիտութիւն կ'աւելցնէ։
24 Պայծառ խօսքերը մեղրի խորիսխին պէս են,
Հոգիին քաղցր ու ոսկորներուն բժշկութիւն են։
25 Ճամբայ կայ որ մարդուն շիտակ կ'երեւնայ,
Բայց անոր վախճանը մահուան ճամբաներն է։
26 Աշխատող անձը իրեն համար կ'աշխատի.
Քանզի իր բերանը կը պահանջէ իրմէ։
27 Անօրէն մարդը չարութիւն կը փորէ,
Ու անոր շրթունքներուն վրայ իբր թէ այրող կրակ մը կայ։
28 Խուռ մարդը կռիւ կը հանէ,
Եւ քսուն մտերիմ բարեկամները կը զատէ։
29 Անօրէն մարդը իր ընկերը կը խաբէ,
Ու զանիկա գէշ ճամբաներ կը տանի.
30 Նենգութիւններ մտածելու համար աչքերը կը գոցէ,
Եւ շրթունքներ խածնելով չարութիւնը կը կատարէ։
31 Մաղի ճերմկութիւնը փառաց պսակ է,
Եթէ անիկա արդարութեան ճամբուն մէջ գտնուի։
32 Երկայնամիտ մարդը հզօր մարդէն աղէկ է,
Ու իր ոգին զսպողը՝ քաղաք առնողէն։
33 Վիճակը ծոցը կը ձգուի,
Բայց անոր ամէն կարգադրութիւնը Տէրոջմէն է

ԳԼ. ԺԷ

1 Աղէկ է պատառ մը չոր հաց խաղաղութիւնով,
Քան թէ տուն մը լեցուն զոհեր՝ կռիւով։
2 Խոհեմ ծառան նախատինք բերող որդիին կ'իշխէ,
Ու եղբայրներու մէջ ժառանգութեան բաժին կ'առնէ։
3 Արծաթի համար հալոց՝ և ոսկիի համար քուրայ կայ.
Բայց սիրտերը փորձողը Տէրն է։
4 Չար մարդը անիրաւին շրթունքներուն մտիկ կ'ընէ,
Ո՞ստախօսը քստատակար լեզուին ականջ կը դնէ։
5 Աղքատը ծաղր ընողը անոր Ստեղծիչը կ'անարգէ,
Եւ ձախորդութեան վրայ ուրախացողը անպատիժ պիտի չմնայ։
6 Որդւոց որդիները ծերերուն պսակն են,
Եւ որդւոց պարծանքը իրենց հայրերն են։
7 Ընտիր *խօսքը անզգամին չվայլէր.
Ո՛րչափ աւելի ստախօս շրթունքը՝ ազնուականին։
8 Պարգեւը՝ †գործածողին առջև պատուական գոհարի պէս է.
Ուր որ դառնայ՝ յաջողութիւն կը գտնէ։
9 Ցանցանքը ծածկողը բարեկամութիւն կը փնտռէ.
Բայց զանիկա պատմողը մտերիմ բարեկամները կը զատէ։
10 Խոհեմ մարդուն աւելի կ'ազդէ մէկ յանդիմանութիւնը,
Քան թէ հարիւր գաւազանէ հարուած՝ յիմարին։

---

*Եբր. շրթունքը †կամ, ընդունողին. Եբր. իր Տէրոջը

11 Չար մարդը միշտ ապստամբութիւն կը փնտռէ,
Ու անոր խիստ պատգամաւոր կը ղրկուի։
12 Ա՛լ աղէկ է ձագարը գողցուած արջուն առջև ելլել,
Քան թէ յիմարի մը՝ անոր յիմարութեան առնը։
13 Ով որ աղէկութեան փոխարէն չարիք կը հատուցանէ,
Չարիքը անոր տունէն պակաս պիտի չելլայ։
14 Կռիւին սկզբնաւորութիւնը ջուրին արձակմանը կը նմանի.
Ուրեմն վէճը չբռնկած՝ ետ քաշուէ։
15 Ամբարիշտը արդարացնողը և արդարը ամբարիշտ հանողը՝
Երկուքն ալ Տէրոջը առջև պիղծ են։
16 Իմաստութիւնը ծախու առնելու գինը ի՞նչ օգուտ ունի յիմարին ձեռքը,
Որովհետև *խելք չունի։
17 Բարեկամը ամէն ատեն կը սիրէ,
Ու եղբայրը նեղութեան օրէնէ համար ծնած է։
18 Պակասամիտ մարդը ձեռքը կու տայ,
Ու իր բարեկամին †համար երաշխաւոր կ'ելլայ։
19 Կռիւ սիրողը յանցանք կը սիրէ.
Իր դուռը բարձրացնողը էլ կործանումը կը փնտռէ։
20 Ծուռ սիրտ ունեցողը աղէկութիւն չգտներ,
Ու նենգաւոր լեզուով մարդը չարիքի մէջ կ'իյնայ։
21 Յիմարը ծնանողը տրտմութիւն կը կրէ,
Եւ անզգամին հայրը չուրախանար։
22 Ուրախ սիրտը դեղի պէս օգտակար է.
Բայց կտրած սիրտը ոսկորները կը չորցնէ։
23 Անօրէն մարդը ապիկին ծոցէն կաշառք կ'առնէ,

---

*Կամ, փոփոք †ԵԲՐ. առջևը

Որպէս զի արդարութեան ճամբաներըդ ծռէ։
24 Իմաստութիւնդ խոհեմ՝ մարդուն առջև է.
Բայց յիմարին աչքերը երկրի ծայրերն են։
25 Ցիմար աղան իր հօրը արտմութիւն
Ու զինք ծնանողին դառնութիւն կ'բլլայ։
26 Աղէկ չէ արդարէն տուգանք առնել.
*Ու –ը իշխաններըդ ծեծել՝ իրաւունք ընելու համար՝։
27 Իր խօսքերը զսպողը իմաստուն է,
Ու երկայնամիտ մարդը հանճարեղ է։
28 Ցիմարը անգամ՝ եթէ լուռ կենայ, իմաստուն՝
Ո– իր շրթունքներըդ գոցողը հանճարեղ կը սեպուի։

ԳԼ. ԺԸ

1 †Ինքնահաճայ մարդը իր ցանկութիւնը կը փնտռէ
Եւ ‡ամէն խորհուրդի դէմ՝ կը կենայ՝։
2 Ցիմարը խոհեմութենէ չախորժիր,
Հապա իր սրտին մէջ եղածը յայտնել կ'սիրէ։
3 Երբ ամբարիշտը գայ, անարգութիւն ալ կու գայ,
Ու նախատինքի հետ խայտառակութիւն։
4 Մարդուն բերանին խօսքերը խորունկ ջուրեր են.
Իմաստութեան աղբիւրը առատաբուղխ գետ է։
5 Դատաստանի մէջ արդարը տուտ հանելու համար՝
Ամբարշտին աչառութիւն ընելը աղէկ չէ։
6 Անմիտ մարդուն շրթունքները կռիւի մէջ կը մտնեն,
Ու անոր բերանը ծեծը կը կանչէ։

---

*Կամ, Ու –ը իշխաններըդ պարտէն մէջը ծեծել իրաւունքէն աւելի

†Եբր. Զատուողը ‡Կամ, ամէն բանի կը խառնուի

7 Անմիտ մարդուն բերանը իրեն կործանում է,
Եւ անոր շրթունքները իր անձին որոգայթ են։
8 Քանզի մարդուն խօսքերը քաղցր պատառներու պէս են,
Ու անոնք մինչև փորին շտեմարանները կ'իջնեն։
9 Ան որ իր գործին մէջ թմլլ է,
Շռայլ մարդուն եղբայրն է։
10 Տէրոջը անունը ամուր աշտարակ է,
Արդարը անոր կը դիմէ, ու ապահով ապաստանարան
կ'ունենայ։
11 Հարուստին ստացուածքը իր ամուր քաղաքն է,
Ու անոր երեւակայութեան մէջ բարձր բերդի պէս է։
12 Կործանէն առաջ մարդուն սիրտը կը հպարտանայ.
Բայց փառքին առջեւէն խոնարհութիւնը կ'երթայ։
13 Ով որ բան մը չլսած պատասխան կու տայ,
Յիմարութիւն ու նախատինք է անոր։
14 Մարդուն հոգին իր հիւանդութեան դիմաց կը համբերէ.՝
Բայց վիրաւորուած հոգին ո՞վ կրնայ *մխիթարել։
15 Խոհեմին սիրտը գիտութիւն կը վաստակի,
Եւ իմաստուններուն ականջը գիտութիւն կը փնտռէ։
16 Մարդուն ընծան անոր ճամբայ կը բանայ,
Ու զանիկա մեծերուն առջեւ կը տանի։
17 Իր դատը առաջուընէ ակռողը իրաւունք ունեցող է
պէս։
Բայց երբ իր դատը գայ՝ զանիկա կը քննէ։
18 Վիճակը վէճերը կը դադրեցնէ,
Ու զօրաւորներուն մէջտեղ որոշում կ'ընէ։
19 Վշտացած եղբայրը մը ամուր քաղաքէն †դժուարին է,
Եւ անոր վէճերը բերդի մը նիգերուն կը նմանին։

---

*կամ. տանիլ. եբր. վերցնել †եբր. ընկերը

20 Մարդ մը իր բերնին պտուղէն իր փորը կը կշտացնէ,
Ու իր շրթունքներուն արդիւնքէն կը կշտանայ։
21 Մահը ու կեանքը լեզուին ձեռքն են,
Եւ զանիկա սիրողները անոր պտուղը կ'ուտեն։
22 Ա—ԽՆԻ կին գտնողը բարիք կը գտնէ,
Ու Տէրոջմէն շնորհք կը առնայ։
23 Աղքատը աղաչելով կը խօսի,
Բայց հարուստը խիստ պատասխան կու տայ։
24 Բարեկամներ ունեցող մարդը բարեկամութիւն ընե-
լու է.
Ու եղբօրմէ աւելի հաստատ բարեկամ կայ։

ԳԼ. ԺԹ

1 Իր կատարելութեան մէջ քալող աղքատը
Ընդհանուր շրթունք ունեցող յիմարէն աղէկ է։
2 Հոգիին տգիտութիւնը աղէկ չէ,
Ու ոտքերովը արտորացողը կը սայթի։
3 Մարդուն յիմարութիւնը անոր ճամբան կ'աւրէ,
Եւ անոր սիրտը Տէրոջը դէմ տրտունջ կ'ընէ։
4 Հարստութիւնը շատ բարեկամներ կ'աւելցնէ.
Բայց աղքատը իր բարեկամէն կը զատուի։
5 Սուտ վկան անպատիժ պիտի չմնայ,
Ու ստութիւններ խօսողը պիտի չազատի։
6 Շատերը *առատաձեռն մարդուն՝ †հաճութիւնը կը
փնտռեն,
Ու ամէն մէկը պարգեւատու մարդուն բարեկամ
կ'ըլլայ։

---

*Կամ, իշխանին †Եբր. երեսը

7 Աղքատին բոլոր եղբայրները անկէ կը զզուին.
Անոր բարեկամները ա՛լ աւելի անկէ կը հեռանան.
Անիկա *ոչինչ խօսքերու ետեւէ կ՚էյնայ՝։
8 Խելք վաստակողը իր հոգին կը սիրէ.
Իմաստութիւն պահողը բարիք պիտի գտնէ։
9 Սուտ վկան անպատիժ պիտի չմնայ,
Ու ստութիւններ խօսողը պիտի կորսուի։
10 Ցիմարին փառկութիւն չվայելեր.
Ո՞րչափ աւելի ծառայի մը՝ իշխաններու վրայ իշխել։
11 Մարդուն խոհեմութիւնը անոր բարկութիւնը կը զսպէ,
Եւ յանցանք ներելը անոր պարծանք է։
12 Թագաւորին բարկութիւնը առիւծի մռնչիւնին կը նմանի,
Իսկ անոր հաճութիւնը խոտի վրայի ցօղին պէս է։
13 Անմիտ տղան իր հօրը թշուառութիւնն է,
Ու կնոջ կռիւները շարունակ կաթիլներու պէս են։
14 Տունը ու ստացուածքը հայրերէն ճաշակ ժառանգութիւն են.
Բայց խոհեմ կինը Տէրոջմէն է։
15 Ծուլութիւնը խորունկ քուն կը բերէ,
Եւ թոյլ մարդը անօթի կը մնայ։
16 Պատուիրանքը պահողը իր հոգին կը պահէ.
Իր ճամբաները անարգողը պիտի մեռնի։
17 Աղքատին ողորմութիւն ընողը Տէրոջը փոխ կու տայ,
Ու Անիկա անոր հատուցում պիտի ընէ։
18 Քանի որ յոյս կայ՝ տղադ խրատէ,

---

*Կամ, անոնց ետեւէն կ՚էյնայ խօսքերով, բայց անոնք չեն գտնուիր

եւ *անոր մահուանը կամակից մի՛ ըլլար՞։
19 Թիւտ բարկացող մարդը ինչպէս կը կրէ.
Վասն զի եթէ անգամ մը ազատես՝ նորէն ընելու ես։
20 Խրատը լսէ և կրթութիւնը ընդունէ,
Որպէս զի քու վերջին ատենդ իմաստուն ըլլաս։
21 Մարդուն սրտին մէջ շատ դիտաւորութիւններ կան.
Բայց Տէրոջը խորհուրդը հաստատուն պիտի մնայ։
22 Մարդուն ողորմածութիւնը իր փառքն է,
Ու աղքատը ստոխօսէն աղէկ է։
23 Տէրոջը երկիւղը կեանքի պարգեւ է,
Եւ գոհ՝ անոնց՝ որ կուշտ կը պառկի, — ձախորդութեան չհանդիպիր։
24 Մարդը իր ձեռքը ամանին մէջ կը խոթէ,
Ո՞ զանիկա իր բերանը անգամ չդարձներ։
25 Մարդ ընողը ծեծէ, ու միամիտը խելացի կ'ըլլայ։
Եւ եթէ իմաստունը յանդիմանեա՝ հանճարը կը հասկընայ։
26 Իր հայրը կործանողը — էր մայրը վռնտողը
Ամօթ ու նախատինք բերող տղայ մըն է։
27 Որդեակ իմ, եւ կեցիր այն խրատը մոռիկ ընելէն,
Որ *Եղ իմաստութեան խօսքերէն կը խոտորցնէ։
28 Չար վկան արդարութիւնը ծաղր կ'ընէ,
Ու ամբարիշտներուն բերանը անիրաւութիւն կը կլլէ։
29 Մարդ ընողներուն համար դատաստաններ
Եւ անմիտներուն կռնակին համար ծեծեր պատրաստուած են։

---

*Կամ, անոր ազատակին ակռանջ մի դներ

ԳԼ. Ի

1 Գրքին ծագը ընող է, — ցքին կռիւ հանող,
Եւ ով որ առանց անձնատուր կ'ելլայ, իմաստուն չելլար։
2 Թագաւորին ահը առյգ առիւծի մռնչիւնին պէս է,
Ու զանիկա բարկացնողը իր անձին վնաս կ'ընէ։
3 Կռիւէն ետ կենալը մարդուն փառք է.
Բայց ամէն յիմար կռուասէր է։
4 Ծալը՝ Զմեռ է ը-ել-ա, գեղեցիկ չհերկեր.
Ուստի հունձքի ատենը պիտի մուրայ, ու բան մը պիտի չու�նայ։
5 Մարդու մը սրտին մէջի խորհուրդը խորունկ ջուրերու դէմ է.
Բայց խելացի մարդը զանիկա կը հանէ։
6 Մարդացմէ շատերը իրենց բարերարութիւնը կը հրատարակեն.
Բայց հաւատարիմ մարդ մը ո՞վ կրնայ գտնել։
7 Իր անարատութեանը մէջ քալողը արդար է.
Անոր արդիւնքը իր ետեւէն երջանիկ պիտի ըլլան։
8 Դատաստանի աթոռը նստող թագաւորը
Իր աչքերովը ամէն չարիքը կը ցրուէ։
9 Ո՞վ կրնայ ըսել թէ Իմ սիրտս արթեցի,
Իմ մեղքէս մաքրուեցայ։
10 Երկու տեսակ կշիռ քար, երկու տեսակ *չափ
Հաւասարապէս Տէրոջը առջեւ պիղծ են։
11 Մինչեւ անգամ՝ ազու մը վարքին մաքրութիւնը և ուղղութիւնը

---

*Եբր. արդու

Անոր գործերէն կը հասկցուի։
12 Լաւ ականջը ու տեսնող աչքը,
Երկուքն ալ, Տէրը ստեղծեր է։
13 Քունը մի սիրեր, որպէս զի չըլլայ թէ աղքատանաս,
Աչքերդ բաց, որպէս զի հացով կշտանաս։
14 Ծախու առնողը Գէշ է, գէշ է, կ'ըսէ.
Բայց երբ երթայ, այն ատեն կը պարծենայ։
15 Ոսկի ու շատ գոհար կը գտնուի.
Բայց գիտութեան շրթունքները մեծագին զարդեր են։
16 Օտարականի մը երաշխաւոր եղողին զգեստը առ,
Եւ օտար կնոջ համար երաշխաւոր եղողին գրաւ առ։
17 Սուտ հացը մարդուն ախորժելի է.
Բայց ետքը անոր բերանը խիճով պիտի լեցուի։
18 Դիտաւորութիւնը խորհրդով կը հաստատուի.
Ուստի խոհեմութեամբ պատերազմ ըրէ։
19 Բանսարկութեան պաքառողը գաղտնիքը կը յայտնէ.
Ուրեմն շրթունքներովը շողոքորթութիւն ընողին հետ հաղորդակցութիւն մի ըներ։
20 Ով որ իր հայրը ու մայրը կ'անիծէ,
Անոր ճրագը մութ խաւարի մէջ պիտի մարի։
21 Կայ ժառանգութիւն որ սկիզբը արագնօք կ'առնուի.
Բայց անոր վերջը պիտի չօրհնուի։
22 Զարութեան փոխարէնը հատուցանեմ՝ մի ըսեր.
Տէրոջը սպասէ, ու անիկա քեզ պիտի ազատէ։
23 Երկու տեսակ կշիռ-է քարը Տէրոջը առջև պիղծ է,
Ու ներենգաւոր կշիռքը ալէկ չէ։
24 Մարդուն քայլերը Տէրոջմէն են.
Ուստի մարդը իր ճամբան ինչպէս հասկնայ,

25 *Անխորհրդաբար բան մը նետիրելը՝ և ուխտ ընելէն
առաքը քննութիւն ընելը
Մարդուն որոգայթ մըն են։
26 Իմաստուն թագաւորը ամբարիշտները կը ցրուէ։
Ու անիւը անոնց վրայ կը դարձնէ։
27 Մարդուն հոգին Տէրոջը լոյսն է,
Արտին բոլոր շտեմարանները կը քննէ։
28 Ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը թագաւորը կը
պահեն,
Անիկա ալ իր աթոռը ողորմութեամբ կը հաստատէ։
29 Երիտասարդներուն զարդը անոնց ոյժն է,
Եւ ծերերուն փառքը ալեւորութիւնն է։
30 Վէրքի նշանները ու փորի շտեմարանները հատնող
հարուածները
†Չար մարդուն՝ մաքրողական դեղ են։

ԳԼ. ԻԱ

1 Թագաւորին սիրտը ջուրի վտակներու պէս է Տէ-
րոջը ձեռքին մէջ.
Զանիկա ո՛ր կողմը ուզէ կը դարձնէ։
2 Մարդուն ամէն ճամբան իրեն ուղիղ կ'երեւնայ.
Բայց Տէրը սիրտերը կը կշռէ։
3 Արդարութիւն և իրաւունք գործելը
Զոհէն աւելի ընդունելի է Տէրոջը։
4 Աչքերու ամբարտաւանութիւնը և սրտի հպարտու-
թիւնը

---

*Կամ, Սուրբ բան մը կլլելը
†Կամ, Զարութեան դէմ

Եւ՝ ամբարիշտներուն *լոյսը մեղք է։
5 Աշխատասէր մարդուն խորհուրդները միայն առատութիւն կը բերէն.
Բայց ամէն արագաջոգ՝ միայն կարօտութիւնը կը բերէ։
6 Սուտ լեզուով գանձեր վաստկիլը
Մահը փնտռողներուն հալածած ունայնութիւնն է։
7 Ամբարիշտներուն բռնութիւնը զանոնք պիտի կորսընցնէ.
Վասն զի իրաւունք ընել չեն ուզեր։
8 Երբ մարդուն ճամբան ծուռ է, կը խոտորի.
Բայց մաքուր եղողին գործը ուղիղ է։
9 Աղէկ է տանիքի մը անկիւնը բնակիլ՝
Քան թէ կռուասէր կնոջ հետ †մեծ տան մէջ։
10 Ամբարիշտ մարդուն հոգին չարութեան կը ցանկայ,
Ո՞ւ անոր ընկերը անոր առջև շնորհք չգտներ։
11 Եթէ ծաղր ընողը տուգանքի հանդիպի, միամիտը իմաստուն կ'ըլլայ,
Եւ եթէ իմաստունը խրատուի, գիտութիւն կը առնայ։
12 Արդարը խոհեմութեամբ ամբարիշտին տունը կը դիտէ,
Երբ ամբարիշտները չարութեան համար կը կործանին։
13 Ով որ ականջին աղաղակը չլսելու համար իր ականջը կը գոցէ,
Ինք ալ պիտի աղաղակէ, ու իրեն լսող պիտի չըլլայ։
14 Գաղտնի պարգևը բարկութիւնը կ'ինջեցնէ,
Եւ ծոցը տրուած ընծան ասատիկ կատաղութիւնը կը դադրեցնէ։
15 Իրաւունք ընելը արդարին ուրախութիւն է.

---

*Կամ, մշակութիւնը †Երբ. ընկերութեան

Բայց անիրաւութիւն ընողներուն տանջանք է
16 Խոհեմութեան ճամբայէն մոլորող մարդը
Մեռելներուն ժողովքին մէջ կ'իջնէ։
17 Ուրախութիւն սիրողը կարօտութեան մէջ կ'ինայ.
Գինին ու իւղը սիրողը չհարստանար։
18 Ամբարիշտը արդարին համար,
Ու անօրէնը ուղիղներուն համար փրկանք կ'ըլլայ։
19 Աղէկ է անապատ տեղ բնակիլ՝
Քան թէ կռուատէր ու բարկացող կնոջ հետ։
20 Իմաստունին բնակարանին մէջ ցանկալի գանձ ու
իւղ կը գտնուի.
Բայց անմիտ մարդը *իր ունեցածը՝ կը կլլէ։
21 Արդարութեան ու ողորմածութեան հետեւողը
Կեանք, արդարութիւն և փառք պիտի գտնէ։
22 Իմաստունը զօրաւորներուն քաղաքը կ'ելլէ,
Եւ անոնց ապաւինած ամրութիւնը կը փլցնէ։
23 Իր բերանը ու լեզուն պահողը
Իր հոգին նեղութիւններէն կը պահէ։
24 Հպարտութեամբ և բարկութեամբ վարուող մարդուն
անունը
Հպարտ և յանդուգն ծաղր ընող կ'ըսուի։
25 Ծոյլին ցանկութիւնը զանիկա կը մեռցնէ.
Վասն զի անոր ձեռքերը աշխատիլ չեն ուզեր։
26 Անիկա ամէն օր ստոյգ կը ցանկայ.
Իսկ արդարը կու տայ ու չինայեր։
27 Ամբարիշտներուն զոհը պիղծ է,
Մանաւանդ երբ զանիկա չար դիտաւորութեամբ կը
մատուցանեն։

---

*Եբր. զանիկա

28 Սուտ վկան պիտի կորուսի.
Բայց լսող մարդը *հաւատարմութեամբ պիտի խօսի։
29 Ամբարիշտ մարդը իր երեսը կը պինդցնէ.
Բայց ուղիղը իր ճամբաները կը շիտակէ։
30 Իմաստութիւն, հանճար կամ խորհուրդ մը չկայ
Ոչ Տէրոջը դէմ՝ չէնայ։
31 Պատերազմի օրուան համար ձին կը պատրաստուի.
Բայց փրկութիւնը Տէրոջմէն է։

ԳԼ. ԻԲ

1 Բարի անունը շատ հարստութենէն աւելի ընտիր է.
Ու շնորհքը արծաթէն ու ոսկիէն աղէկ է։
2 Հարուստը ու աղքատը իրարու կը հանդիպին.
Անոնց ամէնը ստեղծողը Տէրն է։
3 Խորագէտը չարիքը կը տեսնէ ու կը զգուշանայ.
Բայց վնասները յարաձգ կ'անցնին ու ետեւ կը կրեն։
4 Խոնարհութեան և Տէրոջը երկիւղին վարձանը
Հարստութիւն, փառք ու կեանք է։
5 Ծուռ մարդուն ճամբուն մէջ փուշեր ու որոգայթներ կան.
Իր հոգին պահողը անոնցմէ հեռու կ'ելլայ։
6 Կրթէ մանուկը †իր ճամբան սկսած ատենը՝,
Որպէս զի իր ծերութեան ատենն ալ անկէ չխաւորի։
7 Հարուստը աղքատներուն վրայ կը տիրէ,
Ու փոխ առնողը փոխ տուողին ծառայ կ'ելլայ։

---

*Կամ, յաւիտեան
†Կամ, իր ճամբուն համեմատ

8 Զարութիւն ցանողը ունայնութիւն կը հնձէ,
Եւ անոր բարկութեանը գաւազանը պիտի կորսուի։
9 Աղէկ ալէք ունեցողը օրհնեալ կ'ըլլայ,
Վասն զի իր հացէն աղքատին կու տայ։
10 Ծաղր ընողը եթէ վռնտես, կռիւը կ'անցնի,
Ու վէճը և անարգանքը կը դադարին։
11 Արդար մարդուն բերանին շրթունքներուն վրայ շնորհք կայ,
Ո՞ թագաւորը անոր բարեկամ կ'ըլլայ։
12 Տէրոջը աչքերը գիտութիւնը կը պահպանեն,
Եւ ինք անօրէնին խօսքերը կ'ուրէ։
13 Ծոյլը կ'ըսէ, Դուրսը առիւծ կայ,
Հրապարակին մէջ պիտի մեռցուիմ։
14 Օտար կիներուն բերանը խորունկ փոս է,
Տէրոջը ատելի եղողը հոն կ'իյնայ։
15 Մանուկին սրտին մէջ յիմարութիւնը կապուած է.
Զանիկա խրատի գաւազանը կը հեռացնէ անկէ։
16 Իր ապրուստը շատցնելու համար աղքատին զրկանք ընողը
Ու հարուստին տուողը անշուշտ կարօտութեան կը հասնի։
17 Ականջդ ծռէ ու իմաստուններուն խօսքերը մտիկ ըրէ,
Եւ քու սիրտդ իմ գիտութեանս տուր.
18 Վասն զի եթէ անոնք քու սրտիդ մէջ պահես, հաճելի բան է.
Անոնք քու շրթունքներուդ վրայ ալ պիտի հաստատուին։
19 Ահա քեզի այս բանիս այսօր իմացուցի,
Որպէս զի քու ապաւինութիւնդ Տէրոջը վրայ ըլլայ։

20 Մի թէ ես քեզի *շատ անգամ՝ խրատներով
Ու դիտութեամբ չգրեցի՞,
21 Որպէս զի քեզի ճշմարիտ խօսքերուն ստուգութիւնը
ստրվեցնեմ,
Որպէս զի քեզի †հարցնողներուն ճշմարիտ խօսքերով
պատասխան տաս։
22 Աղքատը մի կողոպտեր իր աղքատութեանը համար,
Ու տնանկը ‡դատաստանի մէջ մի կոխեր,
23 Վասն զի Տէրը անոնց իրաւունքը պիտի պաշտպանէ,
Եւ զանոնք կողոպտողներուն հոգին պիտի կողոպտէ։
24 Բարկացող մարդուն հետ ընկերութիւն մի ըներ,
Ու ցասկոտ մարդուն հետ մի երթար.
25 Որպէս զի չըլլայ թէ անոր ճամբաները ստրվիս,
Եւ քու հոգւոյդ որոգայթ վատակիս,
26 Ձեռք տուողներէն մի ըլլար,
Ու պարտքի համար երաշխաւոր եղողներէն։
27 Եթէ վճարելու կարողութիւն չունիս,
Ինչո՞ւ համար տակէդ քու անկողինդ առնեն։
28 Չըլլայ որ տեղէն վերցնես այն վաղեմի սահմանին
նշանը,
Զոր քու հայրերդ դրեր են։
29 Իր գործին մէջ ժիր մարդ մը կը տեսնե՞ս,
Անիկա թագաւորներուն առջև պիտի կայնի.
Աննշան մարդոց առջև պիտի չկայնի։

ԳԼ. ԻԳ

1 Երբ իշխանի հետ սեղան նստիս,

---

*Կամ, ազնիւ բաներ. Գլ. ը. 6։ †Եբր. դրկողներուն ‡Եբր. դրան

Առջեւդ դրուածը ազէկ նայէ.
2 Ու եթէ դուն ախորժակի տէր մարդ ես,
Կակուղիդ վրայ դանակ դիր։
3 Անոր ազնիւ կերակուրներուն մի ցանկար.
Վասն զի անոնք խաբէութեան հաց են։
4 Հարուստ ըլլալու մի աշխատիր.
Քու *խորհուրդդդ ետ կեցիր։
5 Աչք պիտի անկնի՞ս այն բանին որ այնչ է.
Անիկա անշուշտ իրեն թեւեր կը շինէ,
Ու արծիւի պէս օդը կը թռչի։
6 Չարք աչք ունեցողին հացը մի ուտեր,
Եւ անոր ազնիւ կերակուրներուն մի ցանկար.
7 Վասն զի անիկա իր սրտին մէջ ինչպէս կը մտածէ,
այնպէս է.
Կեր ու խմէ՝ կ'ըսէ քեզի,
Բայց անոր սիրտը քեզի հետ չէ։
8 Կերած պատառդ պիտի փսխես,
Ու հաճելի խօսքերդ պիտի կորսնցնես։
9 Յիմարին ականջներուն մի խօսիր,
Որովհետեւ քու խօսքերուդ իմաստութիւնը կ'անարգէ։
10 Վաղեմի սահմանին նշանը տեղէն մի վերցներ,
Ու որբերուն արտերը մի մտներ.
11 Փառաւոր Վրէժխնդիրը զօրաւոր է,
Եւ քեզի դէմ՝ անոնց իրաւունքը անիկա պիտի պաշտպանէ։
12 Քու սիրտդ խրատի տուր,
Ու ականջներդդ՝ գիտութեան խօսքերուն։
13 Տղայէն խրատը մի կորսներ,

---

*Կամ, իմաստութեանդ

Վասն զի եթէ զանիկա գաւազանով ծեծեա, չմեռանիր։
14 Դուն անիկա գաւազանով կը ծեծեա,
Բայց անոր հոգին դժոխքէն կ'ազատեա։
15 Որդեակ իմ, եթէ քու սիրտդ իմաստուն ըլլայ,
Իմ սիրտս ալ պիտի ուրախանայ։
16 Ու երբ քու շրթունքներդ ուղիղ բաներ խօսին,
Իմ երիկամունքներս պիտի ցնծան։
17 Քու սիրտդ մեղաւորներուն չնախանձի,
Հապա ամէն օր Տէրոջը վախին մէջ եղիր։
18 Վասն զի իրաւցքնէ վախճան մը կայ,
Ու քու յոյսդ պիտի չկտրի։
19 Որդեակ իմ, լսէ, ու իմաստուն եղիր,
Եւ քու սիրտդ ուղիղ ճամբուն մէջ շիտակէ։
20 Մի ընկերանար գինեմոլներուն հետ,
Ու *իրենց մսրամիները մսուղներուն հետ.
21 Վասն զի գինեմոլը ու շռայլը աղքատ կ'ըլլան.
Եւ լաթ քունը պատռուած հանդերձներ կը հագցնէ։
22 Հնազանդութիւն ընէ հօրդ որ քեզ ծներ է,
Ու մի անարգեր քու մայրդ երբ կը պառաւի։
23 Ճշմարտութիւնը ծախու առ ու վանիլ մի ծախեր.
Նմանապէս իմաստութիւնը, խրատը ու հանճարը։
24 Արդարին հայրը շատ պիտի ցնծայ,
Եւ իմաստուն զաւակ ծնանողը անոր վրայ պիտի ուրախանայ։
25 Թող քու հայրդ ու մայրդ քու վրայ ուրախանան,
Ու քեզ ծնանողը թող ցնծայ։
26 Որդեակ իմ, քու սիրտդ ինծի տուր,
Եւ քու աչքերդ թող իմ ճամբաներս դիտեն.

---

*Կամ, զեղխութեամբ միս ուտողներուն

27 Վասն զի պոռնիկը խորունկ փոս է,
Ու օտար կինը նեղ ջրհոր է.
28 Եւ անիկա գողի պէս դարանը կը մնէ,
Ու մարդոց մէջ անհաւատարիմները կ'աւելցնէ։
29 Որո՞ւն է վայը. որո՞ւն է ահը.
Որո՞ւն են կռիւները. որո՞ւն են տրտունջները.
Որո՞ւն են առանց պատճառի վէրքերը.
Որո՞ւն է աչքերու կարմրութիւնը։
30 Գինիին քով ծեացողներուն,
Խառնած գինին փնտռելու գացողներուն։
31 Մի նայիր գինիին կարմրութեանը,
Գաւաթին մէջ իր գոյնը ցուցնելուն — շիտակ վա-
զելուն։
32 Անիկա եղջը օձի պէս կը խածնէ
Ու քարբի պէս կը խայթէ։
33 Անոնք երբէք քու աչքերդ օտար կիներու պիտի նային,
Եւ քու սիրտդ ծուռ բաներ պիտի խօսի.
34 Եւ ծովու *մէջ պառկողի պէս՝
Ու կայմի վրայ պառկողի պէս պիտի ըլլաս։
35 Եւ դիրէ ըսես,
Զիս ծեծեցին, ու ես ցաւ մը չզգացի,
Ինծի զարկին, ու ես բան մը չիմացայ.
Ե՞րբ պիտի արթննամ,
Որպէս զի զանիկա նորէն փնտռեմ։

ԳԼ. ԻԴ

1 Զարմարդոյ մի՛ նախանձիր,
Ու անոնց հետ կենալու մի ցանկար.

---

*Եբր. սիրտը

2 Վասն զի անոնց սիրտը բռնութիւն կը խորհի,
եւ անոնց շրթունքները վնասներու վրայով կը խօսին։
3 Տունը իմաստութեամբ կը շինուի,
Ու հանճարով կը հաստատուի։
4 եւ շտեմարանները գիտութեամբ՝
Ամէն թանկագին պատուական ու վայելուչ գանձերով կը լեցուին։
5 Իմաստուն մարդը զօրաւոր կ'ըլլայ,
Ու գիտութիւն ունեցողը ոյժը կ'աւելցնէ.
6 Վասն զի պատերազմդ խոհեմութեամբ կ'ընես.
եւ *ազատութիւնը խորհրդականներու շատութիւնով կ'ըլլայ։
7 Իմաստութիւնը յիմարին համար շատ բարձր է.
Անիկա դրանը մէջ իր բերանը չբանայ։
8 Ով որ չարութիւն ընել կը մտածէ,
Անիկա նենգամիտ պիտի ըսուի։
9 Յիմարութեան խորհուրդը մեղք է,
եւ ծաղր ընողը մարդոց զզուելի է։
10 Եթէ նեղութեան օրը թուլնաս,
Ոյժդ քիչ է։
11 Ազատէ զանոնք որ մեռցուելու կը տարուին,
Ու սպաննուելու վրայ եղողները պարտիկն ետ մի կենար։
12 Եթէ ըսես թէ Մենք ասիկա չգիտցանք,
Ահա սիրտերը կշռողը ինք կը հասկնայ.
Ու քու հոգիդ պահպանողը ինք գիտէ,
եւ ամէն մարդուն իր գործին չափովը պիտի հատուցանէ։

---

*Կամ, յաղթութիւնը

13 Որդեակ իմ, մեղր կեր, որ աղէկ է,
եւ մեղրախորիսխ ՝ի՛ր, որ քիմքիդ քաղցր է։
14 Իմաստութեան ճանաչումն ալ քու հոգիդ այնպէս
+-պէտ պէտք ելլայ,
եթէ զանիկա գտնես.
եւ վախճան մը կայ,
Ու քու յոյսդ պիտի չկտրի։
15 Ով չար, արդարին տանը գարանակալ մի ելլար,
Անոր *բնակարանը մի սրբեր։
16 Վասն զի արդարը թէև եօթը անգամ ալ իյնայ՝
պիտի կանգնի.
Բայց չարերը ձախորդութեան մէջ պիտի իյնան։
17 Երբ քու թշնամիդ իյնայ՝ մի ուրախանար,
Ու երբ անոր ոտքը սահի՝ քու սիրտդ թող չցնծայ։
18 Զի՞ որ Տէրը տեսնէ ու իրեն անհաճոյ երեւնայ,
եւ իր բարկութիւնը անոր վրայէն դարձնէ։
19 Չարագործներուն համար մի տրտմիր,
Ո՞ւ ամբարիշտներուն մի նախանձիր.
20 Վասն զի չար մարդը է՞ր վախճան չունենար.
Ամբարիշտներուն ճրագը պիտի մարի։
21 Որդեակ իմ, Տէրոջմէ ու թագաւորէն վախցիր,
եւ †խառվարար մարդոց հետ մի խառնուիր.
22 Քանզի անոնց կործանումը յանկարծ կ'ելլայ,
Ու երկուքին ալ պատուհասը ո՞վ գիտէ։
23 Այս բաներն ալ իմաստուններուն յատուկ են.
Դատաստանի մէջ աչառութիւն ընելը աղէկ չէ։
24 Ով որ ամբարիշտին կ'ըսէ թէ Դուն արդար ես,
Ազգերը անոր անէծք պիտի տան,

---

*Կ՚որ, հանգստութեան տեղը †Եբր. փոփոխական

Ո՞ ժողովուրդներդ զանիկա պիտի անարգեն,
25 Բայց յանդիմանութիւն տուողներուն շնորհք կ'ըլլայ,
Եւ անոնց վրայ բարի օրհնութիւն կու գայ։
26 Շիտակ պատասխան տուողը
Շրթունքներ կը համբուրէ։
27 Դուրսի գործդ կանոնաւորէ,
Եւ զանիկա *քու արտիդ մէջ կարգի դիր,
Ու տունդ ետքը շինէ։
28 Քու դրացիդդ դէմ զուր տեղ վկայութիւն մի ըներ,
Եւ քու շրթունքներովդ մի խաբեր։
29 Մի ըսեր թէ Անիկա ինծի ինչպէս որ ըրաւ, ես ալ անոր այնպէս պիտի ընեմ,
Այն մարդուն իր գործին համեմատ հատուցում պիտի ընեմ։
30 Մշալ մարդուն արտին քովէն՝
Ու պակասամիտ մարդուն այգիին քովէն անցայ.
31 Եւ ահա ամէնուն մէջ փուշեր բուսեր էին,
Ու անոնց երեսը եղինջներ ծածկեր էին,
Եւ անոր քարէ պատը փլած էր.
32 Ու երբ զ-նիկա տեսայ՝ մտքիս մէջ պահեցի,
Անոր նայեցայ — ահա խրատ առի։
33 Մի քիչ մը քնանաս, քիչ մը նիրհես,
Ու քիչ մը ձեռք ձեռքի վրայ դնես ննջելու համար,
34 Քու աղքատութիւնդ ճամբորդի պէս պիտի գայ,
Եւ քու կարօտութիւնդ՝ զինեալ մարդու պէս։

ԳԼ. ԻԵ

1 Սոնք ալ Սողոմոնի առակներն են, զորոնք Ցու-

*Եբր. արտին մէջ քեզի համար

գոյն եղեկիա թագաւորին մարդիկը օրինակեցին։
2 Բանը ծածկելը Աստուծոյ փառքն է.
Բայց թագաւորներուն փառքը բանը պեղ քննելն է։
3 Երկինքի բարձրութիւնը ու երկրի խորութիւնը
Եւ թագաւորներուն սիրտը չեն քննուիր։
4 Վերցուր արծաթէն կղկղանքը,
Ու սակերիչին համար մաքուր անօթ կ'ելլէ։
5 Վերցուր թագաւորին առջեւէն ամբարիշտը,
Ու անոր աթոռը արդարութեամբ կը հաստատուի։
6 Թագաւորին առջեւ մի պարծիր,
Եւ մեծերուն տեղը մի կենար.
7 Վասն զի աղէկ է որ քեզի ըսեն թէ Հոս ելիր,
Քան թէ քու աչքերուդ տեսած իշխանին առջեւ վար
իջեցնեն քեզ։
8 *Կռիւի համար շուտով դուրս մի ելլեր.
Զբլլայ թէ երբ ընկերդ քեզ ամչցնէ,
Դուն վերջը ինչ ընելիքդ չգիտնաս։
9 Ընկերիդ հետ քու դատդ վարէ,
Բայց գաղտնիքը ուրիշի մի յայտներ.
10 Զբլլայ որ լսողը քեզ անարգէ,
Ու գէշ անունդ անջնջելի մնայ։
11 Յարմարութեամբ ըսուած խօսքը
Արծաթէ զարդերու մէջ դրուած ոսկիէ խնձորներու
նման է։
12 Իմաստունին յանդիմանութիւնը՝ մարիկ ընող ականջին
Ոսկիէ օղ ու մանրուր ոսկիէ մանեակ է։
13 Հաւատարիմ դեսպանը զինք զրկողներուն
Հունձքի ատենի ձիւնին զովութեանը պէս է,

---

*Կամ, Դատի

Եւ իր տէրոջը հոգին կը զուարճացնէ։
14 Սուտ *առատաձեռնութեան վրայ պարծենցողը
Անանձրև ամպերու ու հովի պէս է։
15 Համբերութեամբ իշխանին սիրտը կը շինուի,
Եւ անոյշ լեզուն ոսկորներ կը կոտրէ։
16 Եթէ մեղր գտանես, քեզի բաւական եղածին չափ կեր,
Զբաղոյ որ անով կշտանաս ու զանիկա փսխես։
17 Քու ոտքդ դրացիդ տունը յաճախ չկոխէ,
Զբաղոյ որ քեզմէ ձանձրանայ ու քեզ ատէ։
18 Իր դրացին հանար սուտ վկայութիւն ընողը
Ուռի, սուրի և սրած նետի պէս է։
19 Նեղութեան օրը անհաւատարիմ մարդու ապաւինիլը
Փչրուող ակռայի և դիւրագլոր ոտքի պէս է։
20 Տրտում մարդուն առջև երգեր երգողը
Ցուրտ օրը էր զգեստը հանողին,
Կամ քորակի վրայ թափած քացախին կը նմանի։
21 Եթէ թշնամիդ անօթի է, անոր հաց կերցուր,
Ու եթէ ծարաւ է, անոր ջուր խմցուր։
22 Քանզի այպես ընելով անոր գլխուն վրայ կրակի կայծեր կը դիզես,
Եւ Տէրը քեզի հատուցում պիտի ընէ։
23 Հիւսիսային հովը անձրեւը †կը ցրուէ,
Ու խոժոռ դէմքը՝ չարախօս լեզուն։
24 Աղէկ է տանիքի մը անկիւնը բնակիլ,
Քան թէ կռուատէր կնոջ հետ մեծ տան մէջ։
25 Ինչպէս է պաղ ջուրը ծարուած մարդուն,
Այսպէս է հեռու երկրէ եկած բարի լուրը։

---

*Եբր. պարգեւի †Կամ, կը յարուցանէ

26 Զոր մարդուն առջև իմնոզ արդարը
Պզտրուած աղբիւրի ու աւրուած ակի կը նմանի։
27 Շատ մեղք ուտելը աղէկ չէ,
Եւ մարդուն իր փառքը փնտռելը փառք չէ։
28 Իր ոգին չզսպող մարդը
Քանդած — անպարիսպ քաղաքի պէս է։

ԳԼ. ԻԶ

1 Ինչպէս ամառուան մէջ ձիւն, և հունձքի ատեն անձրև,
Այնպէս յիմարին պատիւ չվայելեր։
2 Ինչպէս ճնճղուկը կը պտրտի, ու ծիծեռնիկը կը թռչի,
Այնպէս առանց պատճառի անէծքը չդայր։
3 Ձիուն խարազան, ու իշուն սանձ,
Եւ յիմարներուն կռնակին գաւազան պէտք է։
4 Յիմարին իր յիմարութեանը համեմատ պատասխան մի տար,
Զբլլայ որ դուն ալ անոր նման ըլլաս։
5 Յիմարին իր յիմարութեանը համեմատ պատասխան տուր,
Զբլլայ որ անիկա զինք իմաստուն կարծէ։
6 Յիմարին ձեռքով խօսք ղրկողը
Իր ոտքերը կը կտրէ — ինքս *կը քաշէ։
7 Խաղէս կաղին ոտքերը կ'երերան,
Այնպէս յիմարին բերանին մէջ առակը։
8 Յիմարին պատիւ տուողը

---

*Եբր. կը խմէ

*Գաբաոկոյսի մը մէջ պարարոյն քարերու ծրար գնուզին՝ կը նմանի։

9 Առակը յիմարին բերանին մէջ՝
Գինովին ձեռքը մնոնող փուշին պէս է։

10 Մեծ է ամէն բան Ստեղծողը,
Որ յիմարին վարձք կու տայ, և յանցաւորներուն վարձք կու տայ։

11 Ինչպէս շունը իր փսխածին կը դառնայ,
Այնպէս յիմարը իր յիմարութեանը կը դառնայ։

12 Զինք իմաստուն կարծող մարդ մը տեսա՞ր.
Աւելի յոյս կայ յիմարէն քան թէ անկէ։

13 Ծոյլը կ'ըսէ թէ ճամբուն մէջ առիւծ կայ,
Հրապարակներուն մէջ առիւծ։

14 Ինչպէս դուռը իր ծխնիներուն վրայ կը դառնայ,
Այնպէս ծոյլը իր անկողինին վրայ։

15 Ծոյլը իր ձեռքը ամանին մէջ կը խոթէ,
Ո՞ բերանը անգամ տանելու դժուարութիւն կը զգայ։

16 Ծոյլը իր աչքերուն՝
Խելացի պատասխան տուող եօթը մարդէն աւելի իմաստուն կ'երեւնայ։

17 Իրենը չեղած դատին համար բարկացող անցաւորը
Շունը ականջներէն բռնողին պէս է։

18 Ինչպէս կատղած մարդը որ կրակի կայծեր, նետեր ու մահ կը ցանէ,

19 Այնպէս է այն մարդը որ իր բարեկամին նենգութիւն կ'ընէ,
Ու երբէք կ'ըսէ, Ահա կատակ ըրի։

20 Առանց փայտի կրակը կը մարի,

---

*Կամ, Պարատոյիկի մէջ քար կապողին

եւ եթէ քուռ չայլայ, կռիւը կը դադարի։
21 Ինչպէս ածուխը կայծերուն, ու փայտը կրակին,
Այնպէս է կռուասէր մարդը վէճ բռնկցնելու։
22 Քսուռ մարդուն խօսքերը քաղցր պատառներու պէս են,
Ու անոնք մինչև փորին շտեմարաններուն կ'իջնեն։
23 Եռանգուն շրթունքներուն և չար սիրտը
Արծաթի կղկղանքով ապակած հողէ ամանի նմանին։
24 Ատելութիւնը իր շրթունքներովը կը կեղծէ,
Ու սրտին մէջ նենգութիւն կը պահէ։
25 Անոր գեղեցիկ խօսուածքին չհաւատաս.
Վասն զի անոր սրտին մէջ եօթը զզուելի բան կայ։
26 Ան որ էր ատելութիւնը նենգութեամբ կը ծածկէ,
Անոր չարութիւնը ժողովքի մէջ պիտի յայտնուի։
27 Փոս փորողը ինք մէջը պիտի ինկնայ,
Եւ ան որ քար կը գլորէ՝ իրեն պիտի դառնայ։
28 Ստախօս լեզուն *իր ծեծածները՝ կ'ատէ,
Ու շողոքորթող բերանը կորուստ կ'ընէ։

ԳԼ. ԻԷ

1 Վաղուան համար մի պարծիր,
Վասն զի չես գիտեր թէ օրը ի՞նչ պիտի ծնանի։
2 Քեզ ուրիշը գովէ և ոչ թէ քու բերանդ,
Օտարը՝ և ոչ թէ քու շրթունքներդ։
3 Քարը ծանրութիւն՝ ու աւազը բեռ ունի.
Բայց յիմարին բարկութիւնը երկուքէն ալ ծանր է։
4 Բարկութիւնը անողորմ է, ու սրտմտութիւնը խիստ է.
Բայց նախանձին առջև ո՞վ կրնայ կենալ։

---

*Կամ, զինք ծեծողները

5 Յայտնի յանդիմանութիւնը
Ծածուկ սէրէն աղէկ է։
6 Բարեկամին փո�դ վէրքերը հաւատարիմ են.
Բայց թշնամին համբոյրները առատ են։
7 Կուշտ մարդը խորիսխը կ'արհամարհէ.
Բայց անօթի մարդուն ամէն լեղի բան անոյշ կու գայ։
8 Իր տեղէն թափառական եղող մարդը
Իր բոյնէն թափառական եղող թռչունին պէս է։
9 Իւղը ու խունկը սիրտը կը զուարճացնեն.
Նմանապէս բարեկամին քաղցրութիւնը՝ մտերիմ
խորհրդով։
10 Քու բարեկամդ ու քու հօրդ բարեկամը մի թողուր,
Եւ քու նեղութեանդ ատենը քու եղբօրդ տունը մի
երթար.
Մօտ դրացին հեռու եղող եղբօրմէ աղէկ է։
11 Որդեակ իմ, իմաստուն եղիր ու սիրտս ուրախացուր,
Որպէս զի ինձ անարգողին պատասխան տամ։
12 Խորագէտը չարիքը կը տեսնէ — կը զգուշանայ.
Բայց միամիտները առաջ կ'անցնին — ինչաս կը կրեն։
13 Օտարականի մը երաշխաւոր եղողին զգեստը առ,
Եւ օտար կնոջ համար երաշխաւոր եղողին գրաւ առ։
14 Եթէ մէկը առաւօտուն կանուխ ելլէ, ու իր դրացին
բարձր ձայնով օրհնէ,
Անիկա անոր անէծք կը սեպուի։
15 Անձրեւոտ օրուան շարունակ կաթիլը
Ու կռուատէր կինը իրարու կը նմանին։
16 Զանիկա ծածուկ պահողը հովը կը պահէ,
Եւ ոսկի ձեռքին մէջ պահողը իւղը ինչ կը յայտնէ։
17 Երկաթը երկաթով կը սրուի,
Ու մարդը իր բարեկամին երեսը կը սրէ։

18 Թշնամին հոգ տանողը անոր պտուղը կ'ուտէ,
Եւ իր տէրը պահպանողը պատիւ կը գտնէ։
19 Ինչպէս ջուրը երեսը երեսին,
Նոյնպէս սիրտը մարդը մարդուն կը ցուցնէ։
20 Դժոխքը ու կորուստը չեն կշտանար.
Մարդուն աչքերն ալ չեն կշտանար։
21 Իւղոտ հալոցը արծաթը՝ և քարան ոսկին կը էրչէ,
Այնպէս ալ մարդը գինք գովող բերանը թաղ էրչէ։
22 Ցիմարը ցորենի հետ անկանի մէջ ասդիսուսով ծեծեա ալ,
Անոր յիմարութիւնը անկէ չերթար։
23 Քու աչխարհներուդ վիճակը աղէկ գիտցիր,
Եւ քու հօտերուդ աղէկ նայէ.
24 Վասն զի հարստութիւնը միշտ չմնար,
Ու թագը դարէ դար չտեւեր։
25 Կանանչը կը բուսնի, խոտը կ'երեւնայ,
Եւ լեռներուն խոտերը կը ժողվուին։
26 Գառները քու հագուստիդ համար են,
Ու նոխազները դաշտերուն գիներն են։
27 Քու կերակուրիդ համար և քու տանդ կերակուրին համար
Ու քու աղջիկներուդ ապրուստին համար
Բաւական այծի կաթ պիտի ունենաս։

ԳԼ. ԻԸ

1 Ամբարիշտը առանց մէկուն հալածելուն կը փախչի.
Բայց արդարները առիւծի պէս քաջասիրտ կ'ելլան։

2 Երկրին յանցանքովը անոր իշխաններբը շատ կ'ելլան.
Բայց անոր վիճակը իմաստուն ու գիտուն մարդուն
ձեռքով շատ ատեն կը դիմանայ։
3 Աղքատներբը զրկող չքաւոր մարդը
Հացի կարօտութիւն բերող յորդահոս անձրևի պէս է։
4 Օրէնքը մերժողներբը ամբարիշտներբը կը գովեն.
Բայց օրէնքը պահողներբը անոնց դէմ կը կենան։
5 Չար մարդիկ իրաւունքը չեն հասկնար.
Բայց Տէրբը փնտռողներբը ամէն բան կը հասկնան։
6 Իր կատարելութեանը մէջ քալող աղքատը
Ծուռ ճամբաներու մէջ քալող հարուստ մարդէն
աղէկ է։
7 Օրէնքը պահողը իմաստուն տղայ է.
Բայց շռայլներուն բարեկամ եղողը իր հայրը կ'ամ-
թցնէ։
8 Իր ստացուածքը տոկոսիքով և վաշխով աւելցնողը
Ձանիկա աղքատին ողորմութիւն ընողին համար կը
ժողվէ։
9 Ան որ օրէնքը մտիկ ընելէն ետ կը դարձնէ իր ականջը,
Անոր աղօթքը անգամ պիղծ է։
10 Ուղիղներբը չար ճամբու մէջ մոլորեցնողը իր փոսին
մէջ պիտի իյնայ.
Ամբողջ արդարներբը բարիք պիտի ժառանգեն։
11 Հարուստ մարդը իր աչքերուն իմաստուն կ'երևնայ.
Բայց հանճարեղ աղքատը զանիկա կը քննէ։
12 Երբ արդարներբը ուրախանան, մեծ փառք կ'ելլայ.
Բայց երբ ամբարիշտներբը բարձրանան, մարդ *կը
փնտռուի։

---

*Եմ, կը պահուըտի

13 Իր յանցանքները ծածկողը յաջողութիւն չգտներ.
Բայց ընդունի խոստովանողը ու մեկդի ձգողը ողորմութիւն կը գտնէ։
14 Միշտ վախցող մարդը երանելի է.
Բայց իր սիրտը խստացնողը չարիքի մէջ պիտի իյնայ։
15 Աղքատ ժողովուրդի վրայ իշխող ամբարիշտը
Մռնչող առիւծի ու անյագ արջու նը նման է։
16 Խոհեմութիւն չունեցող իշխանը շատ զրկողութիւններ կ'ընէ.
Բայց ագահութենէ զզուողը իր կեանքը կ'աւելցնէ։
17 *Արիւնապարտ մարդը մինչև գուրը կը փախչի.
Թող մէ՛կը չպաշտպանէ զանիկա։
18 Կատարելութեամբ քալողը փրկութիւն կը գտնէ.
Բայց ծուռ մարդը որ երկու ճամբով նը թոլի, անոնց մէկուն մէջ կ'իյնայ։
19 Իր երկիրը գործողը հացով պիտի կշտանայ,
Ու դատարկ մարդոց հետևողը աղքատութեամբ պիտի լեցուի։
20 Հաւատարիմ մարդը շատ օրհնութիւններ կ'առնէ.
Բայց հարուստ ըլլալու արագացողը պիտի չարգարանայ։
21 Անչառութիւն ընել աղէկ չէ,
Վասն զի պատառ մը հացի համար մարդ յանցանք կը գործէ։
22 Չար աչք ունեցող մարդը հարուստ ըլլալու կ'արագայ,
Ու չգիտեր որ իր վրայ աղքատութիւն պիտի գայ։
23 Մարդ յանդիմանողը վերջապէս շնորհք կը գտնէ

---

*Եբր. Անձի մը արիւնովը ճնշուած

Լեզուով շողոքորթութիւն ընողէն աւելի։
24 Ան որ իր հայրը կամ մայրը կը կողոպտէ, ըսելով թէ
Յանցանք չէ,
Անիկա ապականարար մարդուն ընկերն է։
25 Հպարտ սիրտ ունեցող մարդը կռիւ կը հանէ.
Բայց Տէրոջը ապաւինողը պիտի գիրնայ։
26 Իր սրտին ապաւինողը անմիտ է.
Բայց իմաստութեամբ քալողը պիտի ազատի։
27 Աղքատին տուողը կարօտ չըլլար.
Բայց անէծ երես դարձնողը շատ անէծքներ կ'առնէ։
28 Եթէ ամբարիշտները բարձրանան, մարդիկ կը պահ-
ուին.
Բայց եթէ անոնք կորսուին, արդարները կը շատնան։

ԳԼ. ԻԹ

1 *Շատ անգամ յանդիմանուած՝ մարդը որ իր
պարանոցը կը խստացնէ,
Յանկարծ պիտի կտրուի ու բժշկութիւն պիտի
չգտնէ։
2 Եթէ արդարները զօրանան, ժողովուրդը կ'ուրախա-
նայ.
Բայց երբ ամբարիշտը իշխանութիւն կ'ունենայ, ժո-
ղովուրդը կը հեծէ։
3 Իմաստութիւն սիրող մարդը իր հայրը կ'ուրախացնէ.
Բայց պոռնիկներուն ընկեր եղողը ստացուածքը կը
ցրուէ։
4 Թագաւորը արդարութեամբ կը հաստատէ էր երկիրը.

---

*Կամ, Կառուսակը

Բայց կաշառք առնողը զանիկա՞ կը կործանէ։
5 Իր ընկերին շողոքորթութիւն ընող մարդը
Անոր քայլերուն որոգայթ կը լարէ։
6 Չար մարդուն ամբարշտութեանը մէջ որոգայթ կայ.
Բայց արդարը ցնծութեան և ուրախութեան մէջ
պիտի ելլայ։
7 Արդարը աղքատներուն գատը գիտէ.
Բայց չար մարդը տեղեակ չելլար։
8 Ծաղր ընող մարդիկ քաղաքը կը բռնկցնեն.
Բայց իմաստունները բարկութիւնը կը դադրեցնեն։
9 Իմաստուն մարդը երբ յիմարին հետ վիճաբանութիւն կ'ընէ,
Թէ՛ արդարի և թէ՛ ծիծաղի՝ հանգիստ չելլար։
10 Արիւնահեղ մարդիկ արդարը կ'ատեն.
Բայց ուղիղները անոր որպիսութիւնը կը հարցնեն։
11 Յիմարը իր միտքը բոլորովին կը յայտնէ.
Բայց իմաստունը զանիկա ուրիշ ատենի կը պահէ։
12 Սուտ խօսքերու ականջ դնող իշխանին
Բոլոր ծառաները չար կ'ելլան։
13 Աղքատը ու բռնաւորը իրարու հանդիպեցան.
Երկուքին ալ աչքերուն լոյս տուողը Տէրն է։
14 Աղքատները ճշմարտութեամբ դատող թագաւորին
աթոռը
Յաւիտեան հաստատ կ'ելլայ։
15 Գաւազանը ու յանդիմանութիւնը իմաստութիւն
կու տան.
Բայց էր ամէն ձգուած տղան իր մայրը կ'ամչցնէ։
16 Երբ ամբարիշտները շատնան, յանցանքը կը շատնայ.
Բայց արդարները անոնց իյնալը պիտի տեսնեն։
17 Խրատէ քու որդիդ, որպէս զի քեզ հանգստացնէ,

եւ քու հոգիդ զուարճացնէ։
18 Առանց մարգարէութեան ժողովուրդը կը խառնուի.
Բայց օրէնքը պահողը երջանիկ կ'ըլլայ։
19 Հասկցող ու պատասխան չտուող ծառան
Խօսքերով չիրատուիր։
20 Իր խօսքերուն մէջ ուրուրացող մարդ մը տեսա՞ր.
Աւելի յոյս կայ յիմարէն քան թէ անկէ։
21 Եթէ մէկը իր ծառան տղայութենէն փափկութեամբ
կը մեծցնէ,
Վերջապէս անիկա իր տղան կ'ըլլայ։
22 Բարկասիրտ մարդը կռիւ կը հանէ,
Եւ ցասկոտ մարդը շատ յանցանքներ կը գործէ։
23 Մարդուն հպարտութիւնը զինք կը կործանէ.
Բայց հեզահոգի մարդը փառք կը վաստակի։
24 Գողին ընկեր եղողը իր հոգին կ'ատէ,
Անիկա երդումը կը լսէ, ու իր գիտցածը չյայտներ։
25 Մարդու վախը որոգայթի մէջ կը ձգէ.
Բայց Տէրոջը ապաւինողը ամուր ապաստանարան
կ'ունենայ։
26 Շատերը իշխանին երեսը կը փնտռեն.
Բայց մարդուն իրաւունքը Տէրոջմէն է։
27 Անօրէն մարդը արդարներուն զզուելի է,
Եւ ուղղութեամբ քալողը ամբարշտին զզուելի է։

ԳԼ. Լ

1 Յակէեան Ագուրի խօսքերը,
Այսինքն պատգամը, զոր անիկա Իթիէլի խօսեցաւ,
Իթիէլի և Ուքալի։
2 Արդարև ես ամէն մարդէ թանձրամիտ եմ,

Ու ես մարդկային խոհեմութիւն չունիմ.
3 Եւ իմաստութիւն չորովեցայ,
Ու *Ամենասուրբին գիտութիւնը չեմ գիտեր։
4 Երկինք ո՞վ եկաւ ու իջաւ.
Հովը իր ձեռքերուն մէջ ո՞վ ժողվեց.
Ջուրերը էր հանդերձին մէջ ո՞վ ամփոփեց.
Երկրի բոլոր ծայրերը ո՞վ հաստատեց.
Անոր անունը ի՞նչ է, ու անոր որդւոյն անունը ի՞նչ է.
Եթէ գիտես՝ ըսէ։
5 Աստուծոյ ամէն խօսքերը մաքուր են.
Անիկա իրեն ապաւինողներուն ապարանք է։
6 Դուն անոր խօսքերուն վրայ բան մի աւելցներ,
Որպէս զի չյաւելայ թէ քեզ յանդիմանէ, ու դուն ստախօս երեւնաս։
7 Քեզմէ երկու բան կը խնդրեմ.
Մեռնելէս առաջ զանոնք ինծմէ մի արգիլեր.
8 Ունայնութիւնը և սուտ խօսքը ինծմէ հեռացուր.
Ինծի աղքատութիւն կամ հարստութիւն մի տար.
Իմ սովորական հացովս զիս կերակրէ.
9 Զյաւելայ որ կշտանամ և ուրանամ,
Ու, Տէրը ո՞վ է, ըսեմ.
Եւ չյաւելայ որ աղքատանամ ու գողութիւն ընեմ,
Եւ իմ Աստուծոյս անունը պարապ տեղ բերանս առնեմ։
10 Ծառայի մը համար իր տէրոջը ամբաստանութիւն մի ըներ,
Զյաւելայ որ քեզի անէծք տայ, ու դուն յանցաւոր գտնուիս։

---

*Կամ, սուրբերուն

11 Ցեղ կայ որ իր հայրը կ'անիծէ,
Եւ իր մայրը չօրհներ։
12 Ցեղ կայ որ իր աչքին առջև մաքուր է,
Սակայն իր աղտեղութենէն լուացուած չէ։
13 Ցեղ կայ որուն աչքերը խիստ ամբարտաւան են,
Ու անոր արտեւանունքները բարձրացած են։
14 Ցեղ կայ որուն ակռաները սուրերու պէս են,
Եւ անոր ժանիքները դանակներու պէս են,
Աղքատները երկրի վրայէն՝
Ու անանկները մարդոց մէջէն ուտելու համար։
15 Տզրուկը երկու աղջիկ ունի.
Տուր, տուր՝ կ'ըսեն։
Այս երեքը չեն կշտանար,
Ո՞ չորս բան կայ որոնք Հերիք է՝ չեն ըսեր.
16 Գերեզմանը, ամուլ արգանդը,
Երկիրը որ ջրով չկշտանար
Ու կրակը որ Հերիք է՝ չըսեր։
17 Այն աչքը որ իր հայրը ծաղր կ'ընէ,
Եւ իր մօրը հնազանդիլը կ'անարգէ,
Ձորերուն ագռաւները պիտի փորեն,
Ու զանիկա արծիւներուն ձագերը պիտի ուտեն։
18 Այս երեք բանը ինծի զարմանալի կ'երեւնան,
Եւ չորս բան կայ զորոնք չեմ գիտեր.
19 Օդին մէջ արծիւին ճամբան,
Ապառաժի վրայ օձին ճամբան,
Ծովուն մէջ նաւուն ճամբան,
Ու աղջկան քով այր մարդուն ճամբան։
20 Շնացող կնոջ ճամբան ալ այնպէս է.
Կ'ուտէ ու բերանը կը սրբէ,
Եւ, Չարութիւն չըրի՝ կ'ըսէ։

21 Երեք բանի համար երկիր կը դողայ,
Ու չորս բան կայ, զորոնք չկրնար տանիլ.
22 Ծառան երբ թագաւորէ,
Ցիմարը երբ հացով կշտանայ,
23 Ատելի կինը երբ կարգուի,
Եւ աղախինը երբ իր տիկնոջ ժառանգ ելլայ։
24 Երկրի վրայ չորս բան կայ որոնք պզտիկ են,
Բայց անոնք շատ խելացի են.
25 Մրջիւնները զօրաւոր ժողովուրդ մը չեն,
Բայց իրենց կերակուրը ամառուընէ կը պատրաստեն.
26 Ճագարները տկար ժողովուրդ մըն են,
Բայց իրենց տունները վէմերու մէջ կը շինեն.
27 Մարախները թագաւոր չունին,
Սակայն ամէնը գունդ գունդ դուրս կ'ելլեն.
28 *Մողէսը էր ձեռքերովը պարիսպն կը փակչի,
Ու թագաւորաց պալատներուն մէջ կը գտնուի։
29 Աղէկ քալող երեք բան կայ,
Եւ չորս բան կայ որոնք գեղեցիկ քալուածք ունին.
30 Առիւծը՝ որ ամէն անասուններէն զօրաւոր է,
Ու բնաւ մէկուն երեսէն հետ չդառնար.
31 †Մէջքը կապած այր՝ ու նոխազը,
Եւ թագաւորը՝ որուն ժողովուրդը իրեն հետ է.
32 Եթէ բարձրանալով յիմարութիւն ըրիր,
Կամ չարութիւն մը մտածեցիր,
Ձեռքդ բերանիդ վրայ դիր։
33 Վասն զի եթէ կաթը ծեծես՝ կոգի կ'ելլէ,

---

*Կամ, Սարդը. Եբր. ութամիթ, որպէս յ'իմանանք հայերէն բառէ և արհամարհել բառամ մը

†Կամ, Որսական շունը

եթէ քիմը ճմլեա՝ արիւն կ'ելլէ.
Նոյնպէս եթէ բարկութիւնը գրգռեա՝ կռիւ կ'ելլէ։

ԳԼ. ԼԱ

1 Լեմուէլ թագաւորին խօսքերը,
Այսինքն պատգամը, զոր անոր մայրը անոր սորվեցուց։
2 Ի՞նչ ըսեմ, ով որդեակ իմ,
Ի՞նչ ըսեմ, ով իմ որովայնիս որդին,
Ի՞նչ ըսեմ, ով իմ ուխտերուս որդին։
3 Քու զօրութիւնդ կիներուն մի տար,
Ոչ ալ քու ճամբաներդ թագաւորներ բնաջինջ ընող-
ներուն։
4 Ով Լեմուէլ, թագաւորներուն չվայլեր,
Գինի խմել թագաւորներուն չվայլեր,
Եւ օղի խմել իշխաններուն չվայլեր.
5 Զբայլայ որ խմեն ու օրէնքը մոռնան,
Եւ տառապեալներէն մէկուն գատաստանը ծռեն։
6 Օղին կորսուելու վրայ եղողին,
Ու գինին դառնահոգիներուն տուէք.
7 Որպէս զի անոնք խմեն ու իրենց տգքատութիւնը
մոռնան,
Եւ իրենց նեղութիւնը մէյմըն ալ չյիշեն։
8 Բաց քու բերանդ համր մարդուն համար,
Ո– բոլոր անխնամ ճեռացածներուն դատին համար։
9 Բաց քու բերանդ, արդարութեամբ դատէ,
Եւ աղքատին ու անանկին գատաստանը տես։
10 Առաքինի կինը ո՞վ կրնայ գտնել.
Անոր գինը գոհարներէն շատ աւելի է։
11 Անոր էրկանը սիրտը անոր վրայ վստահ է,

Ու տուտի կարօտ չելլար։
12 Անիկա իր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ
Անոր բարիք կը բերէ և ոչ թէ չարիք։
13 Բուրդ ու քթան կը փնտռէ,
Եւ *ուզածը ձեռքովը կը գործէ։
14 Անիկա վաճառականի նաւերուն կը նմանի.
Իր հացը հեռու տեղէ կը բերէ։
15 Եւ անիկա գիշերով կ'ելլէ, ու տանը մարդոցը կերակուր
Եւ իր աղախիններուն բաժին կու տայ։
16 Արտի մը վրայ կը խորհի ու զանիկա ծախու կ'առնէ,
Եւ իր ձեռքերուն պտուղէն այգի կը տնկէ։
17 Իր մէջքը զօրութեամբ կը պնդէ,
Ու իր բազուկները կը զօրացնէ։
18 Իր վաստակին աղէկ ելլալը կը հասկնայ.
Անոր ճրագը գիշերը չմարիր։
19 Իր ձեռքերը իլիկին կ'երկնցնէ,
Ու ափովը բոքը կը բռնէ։
20 Ձեռքը աղքատին կը բանայ,
Ու ձեռքերը կարօտներուն կ'երկնցնէ։
21 Իր տանը մարդոցը համար ձիւնէն չվախնար.
Քանզի բոլոր ընտանիքը կրկին հանգերձ հագած են։
22 Իրեն ծածկոցներ կը շինէ
Իր հանդերձը բեհեզ ու ծիրանի է։
23 Անոր այրը կը ճանչցուի դռներուն մէջ,
Երբ երկրին ծերերուն հետ կը նստի։
24 Կտաւ կը գործէ ու կը ծախէ,
Եւ վաճառականներուն գօտիներ կու տայ։

---

*կամ, յօժարութեամբ

25 Զօրութիւն ու փառք կը հագնի.
Ու վերջին օրերը պիտի ուրախանայ։
26 Իր բերանը իմաստութեամբ կը բանայ,
Եւ իր լեզուին վրայ *քաղցրութեան օրէնք կայ.
27 Իր տանը ճամբաները կը քննէ,
Եւ ծուլութեան հացը չուտեր։
28 Անոր տղաքը կ'ելլեն ու զանիկա երանելի կ'անուանեն.
Անոր այրն ալ զանիկա կը գովէ, ըսելով,
29 Շատ աղջիկներ առաքինի եղան,
Բայց դուն ամէնէն գերազանց եղար։
30 Վայելչութիւնը սուտ է, ու գեղեցկութիւնը ունայն է.
Սակայն Տէրոջմէ վախցող կինը պիտի գովուի։
31 Տուէք անոր իր ձեռքին պտուղէն,
Ու անոր գործերը դռներու մէջ գովեն զանիկա։

---

*կամ, ողորմութեան

ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Printed by Christoph Reisser's Söhne, Vienna.

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.
FL0041039